

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2018-2019

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Marcela Majerová

Bankovní úvěrové obchody a jejich zajištění

Praha 2019

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Štefan Toth

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME)

2018-2019

BACHELOR THESIS

Marcela Majerová

Bank credits and collateral

Prague 2019

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

Ing. Štefan Toth

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 4. března 2019

Marcela Majerová

Poděkování

Děkuji za vstřícnost, inspiraci, cenné poznámky i trpělivost Ing. Štefanu Tothovi, vedoucímu bakalářské práce.

Anotace

Bakalářská práce se ve své teoretické části zabývá úvěrovou činností komerčních bank a v současnosti nabízenými základními úvěrovými produkty. Popisuje bankovní rizika a jejich zajištění.

Cílem praktické části je zmapování interních procesů souvisejících s poskytováním a zejména správou úvěrů; organizací útvarů, které na poskytování úvěrů participují, ve vybrané komerční bance. Cílem jsou vlastní návrhy na zlepšení procesů a návrhy na úpravu organizační struktury zúčastněných útvarů, jejich komparace, vyhodnocení a následná doporučení.

Klíčová slova

Banka, hypotéka, jistina, organizace, proces, rizika, úrok, úvěr, zajištění.

Anotation

In the theoretical part the Bachelor Thesis deals with the credit activities and basic credit products of commercial banks. It describes banking risks connected with credits and ways of their reinsurance.

The aim of the practical part is to map the bank internal processes related to the providing and mainly the administration of the credits; and the organization of all participated departments in the chosen commercial bank. The goal is to make own suggestions for improvement of these bank processes and proposals of alterations to the organizational structure, their comparison, evaluation and subsequent recommendations.

Key words

Bank, collateral, credit, interest, mortgage, organization, principal, process, risks.

ÚVOD	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 FINANČNÍ TRH	10
2 BANKA A BANKOVNÍ SYSTÉM	12
3 BANKOVNÍ OBCHODY	15
4 ÚVĚRY	17
4.1 Druhy úvěru	18
4.2 Charakteristika vybraných typů úvěrů	18
5 RIZIKA ÚVĚROVÝCH OBCHODŮ	25
6 ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚROVÝCH OBCHODŮ	29
PRAKTICKÁ ČÁST	33
7 ANALÝZA ÚVĚROVÉHO PROCESU	33
8 SYSTÉM SPRÁVY ÚVĚRŮ A KONTAKTŮ S KLIENTEM	38
8.1 Organizace útvarů zapojených do úvěrového procesu	40
8.1.1 Organizační struktura – současnost	42
8.1.2 Organizační struktura – návrh 1	44
8.1.3 Organizační struktura – návrh 2	45
8.1.4 Organizační struktura – návrh 3, doporučená varianta	45
9 DIGITALIZACE	47
10 ÚVĚROVÁ STATISTIKA	53
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	60
SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	62

ÚVOD

Většina naší populace někdy v životě řeší otázku, jak sladit své potřeby a přání se svými reálnými finančními možnostmi. Přání a potřeby mají lidé téměř neomezené, zatímco finanční možnosti ve většině případech více či méně limitované. Přitom platí pravidlo, že to, co spotřebováváme dnes, má pro nás vyšší hodnotu než to, co budeme spotřebovávat někdy v budoucnu. Z tohoto a dalších důvodů jsou někteří ochotni požádat o úvěr banku nebo jinou finanční instituci a zadlužit se na mnoho dalších let.

Názory na úvěr a zadlužení se velmi různí. Část populace tvrdí, že by si úvěr nevzala za žádných okolností a život na dluh zcela odmítá. Opačným přístupem je pak na dluh pořizované spotřební zboží nebo služby, jejichž životnost je kratší než doba splácení. To se týká například na úvěr pořizovaných vánočních dárků nebo dovolené. Rozumný přístup bývá obvykle uprostřed. V odůvodněných případech využít nabízené možnosti a v přijatelné míře se zadlužit. Například obecně platí názor, že u investic má dluh smysl. Pořízení hypotéky a investování do vlastního bydlení bývá hodnoceno jako výhodné. Ve výsledku pak dotyčná osoba místo placení nájemného splácí hypotéku a stává se vlastníkem majetku, který hodnotu dlouhodobě uchovává.

Pro velkou část podnikatelských subjektů je získávání cizích zdrojů často jedinou možností při nedostatku vlastního kapitálu, zejména v počátku podnikání. Ale i firmám, které vlastní dostatečný kapitál, mnohé ekonomické teorie doporučují použití cizího kapitálu, který je podle nich levnější a umožňuje efektivnější a ziskovější podnikání.

Cílem teoretické části bakalářské práce je zmapování úvěrové činnosti komerčních bank. Popis některých základních typů bankovních úvěrů a rizik, kterým se banka při úvěrové činnosti vystavuje, způsoby jejich řízení a zajištění.

Cílem praktické části je zmapování interních postupů, které v bance při úvěrovém procesu probíhají, a analýza organizační struktury participujících útvarů. Analyzované činnosti se týkají klientů korporátního segmentu. Ten je typický vysokými nároky na přesnou a podrobnou analýzu úvěrovaného subjektu a vyhodnocení rizik s úvěrem spojených, protože jde často o půjčky velmi vysokých hodnot poskytované na dlouhá období. Různorodé jsou i zajišťovací nástroje. Na procesu poskytování úvěrů

spolupracuje více útvarů banky. Práce je zaměřena zejména na analýzu procesu správy korporátních úvěrů. Cílem je odhalit případné zbytečné či duplicitní úkony, navrhnout zlepšení. Od poskytnutí prostředků klientovi do okamžiku úplného splacení je za správu úvěrů odpovědný útvar, který působí v zázemí banky. Může mít centralizovanou podobu a zajišťovat servis z jednoho provozního místa pro všechny pobočky rozmístěné v regionech, nebo může být připojený po týmech k obchodním místům. Tyto a další verze organizace budou analyzovány, hodnoceny s následným výběrem nejlepší varianty.

TEORETICKÁ ČÁST

1 FINANČNÍ TRH

Většina subjektů v ekonomice se někdy ocitne v situaci, kdy má buď přebytek finančních prostředků, nebo jejich nedostatek. V případě přebytku bude hledat způsob co nejvyššího zhodnocení dočasně volných prostředků, v případě nedostatku naopak co nejlevnější dostupný zdroj v dostatečném množství a na co nejdelší dobu.

Finanční trh se skládá z řady institucí, nástrojů a vztahů, které umožňují přenos finančních prostředků od přebytkových jednotek k jednotkám deficitním. Řídí se zákony nabídky a poptávky. Jde o největší trh jak v měřítku národní ekonomiky, tak v měřítku světovém. Velmi pružně a citlivě reaguje na veškeré ekonomické i politické podněty a jakákoliv rizika.¹

Na finančním trhu působí subjekty finančního sektoru: podnikový sektor, domácnosti a veřejnoprávní, případně společenské organizace. Finanční prostředky se zde mění na investice neboli aktiva. Ty mají různé formy, liší se stupněm likvidity a disponibility, výší rizika a výnosností, způsoby obchodování a mnoha dalšími podrobnostmi. Podle těchto kritérií jsou pak obchodovány na finančních trzích.

Finanční trhy lze členit podle mnoha kritérií. Například dle doby splatnosti na peněžní a kapitálový. Peněžní obchoduje s krátkodobými penězi splatnými do jednoho roku. Většinou jde o netermínované vklady u banky, krátkodobé termínované vklady, krátkodobé úvěry, depozitní certifikáty, směnky, úvěrové peníze, státní pokladniční poukázky a další. Kapitálový trh obchoduje se středně a dlouhodobými aktivy, které mají dobu splatnosti delší než jeden rok. Jsou to akcie, obligace a hypotečních zástavní listy, dlouhodobé úvěry, forfaitingové dokumenty, podílové listy a podobně.²

¹ REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK, *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012, s. 69. ISBN 978-80-7261-240-6.

² MEJSTRÍK, M., M. PEČENÁ a P. TEPLÝ, *Bankovníctví v teorii a praxi*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2014, s. 44. ISBN 978-80-246-2870-7

Nejvýznamnějšími emitenty jsou stát a další subjekty veřejného sektoru, banky, popř. jiné finanční instituce a velké nefinanční korporace. V pozici investorů vystupují na kapitálovém trhu především investiční a penzijní fondy, domácnosti, banky a pojišťovny, ale i nefinanční firmy.³

Věřitelé a dlužníci se mohou setkávat na trhu buď přímo nebo nepřímo – pomocí zprostředkovatelů – bank, pojišťoven, burz apod.⁴ Některé ekonomické teorie tvrdí, že banky nejsou při poskytování úvěrů finančními zprostředkovateli. Podle nich banky vklady klientů vůbec ke své hlavní aktivitě (poskytování úvěrů) nepotřebují, ale naopak poskytováním úvěrů vklady vznikají.⁵

Dohled na českém finančním trhu provádí od roku 2006 Česká národní banka. V rámci EU na finanční trh dohlíží Evropský orgán pro bankovníctví, Evropský orgán pro cenné papíry a trhy, Evropský orgán pro pojišťovnictví a zaměstnanecké penzijní připojištění a Evropská rada pro systémová rizika.

³ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 10. ISBN 80-7265-037-8.

⁴ ZEMAN V., T. MELUZÍN. *Bankovníctví: 1. díl*. Brno: CERM 2008, s. 7. ISBN 978-80-214-3580-3.

⁵ JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk*. Praha: Grada, 2013, s. 52. ISBN 978-80-247-3893-2.

2 BANKA A BANKOVNÍ SYSTÉM

Bankovní systém v dané zemi tvoří souhrn všech bankovních institucí, jejich vzájemné vztahy a vztahy k okolí. Funkce a způsob fungování bankovního systému jsou určeny zejména existujícím ekonomickým prostředím v dané zemi, ale i tradicí, zapojením země do mezinárodní spolupráce a podobně.

Základní typy bank:

- centrální
- obchodní (komerční)

Jednostupňový bankovní systém – je charakteristický tím, že buď centrální banka vůbec neexistuje (historicky nejstarší forma), nebo je její činnost nahrazena jiným centrálním orgánem státu nebankovního typu. U nás to byl například Bankovní úřad ministerstva financí v letech 1918–1926. Jiným případem je stav, kdy komerční a cedulová banka splyne v tzv. monobanku a ta pak vykonává obě funkce. Tak tomu bylo v době komunistického Československa, kde plnila od roku 1950 funkci monobanky Státní banka československá. Ztratila svou samostatnost a byla součástí Ministerstva financí. Jejím prostřednictvím tak stát kontroloval a řídil veškerou hospodářskou činnost. Přerozděloval zdroje až do jednotlivých podniků.

Dvoustupňový bankovní systém – je charakteristický pro tržní ekonomiky. V zemi odděleně fungují na vládě nezávislá centrální banka a komerční banky.⁶

V ČR je centrální bankou Česká národní banka, která vznikla dne 1. ledna 1993 rozdělením Státní banky Československé na Českou národní banku a Národní banku Slovenska. Vznikla jako moderní a samostatná banka podle západoevropských vzorů. Její založení byl jeden z prvních významných porevolučních kroků a také důležitá podmínka pro zavedení tržní ekonomiky. Ze státní banky byly odděleny obchodní činnosti a tím

⁶ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 35. ISBN 978-80-7400-595-4.

byla umožněna obnova existujících a vznik nových vzájemně si konkurujících obchodních bank. ČNB je právnickou osobou, která má postavení veřejnoprávního subjektu. Její nezávislost je ukotvena samotnou Ústavou ČR. Nezapisuje se do obchodního rejstříku. Do činnosti banky může být zasahováno jen na základě zákona.⁷

Evropský systém centrálních bank (European system of central banks ESCB) je systém složený z Evropské centrální banky ECB a národních centrálních bank zemí EU. Tento systém byl ustanoven na základě Maastrichtské smlouvy a zahájil činnost 1. ledna 1999. Oproti Eurosystemu zahrnuje i národní centrální banky členských zemí EU, které nepřijaly euro jako svou domácí měnu. Česká národní banka se stala součástí Evropského systému centrálních bank 1. května 2004, spolupráce však probíhala už v období příprav na vstup do EU.⁸

Hlavními orgány jsou řídicí, výkonná a generální rada. Generální rada sdružující guvernéry všech národních centrálních bank zemí EU. Guvernér ČNB je členem Generální rady od 1. května 2004. Zástupci ČNB jsou členy 13 výborů, které působí v ESCB. V rámci ESCB je koordinována činnost národních centrálních bank zemí EU.

Mezi hlavní úkoly ESCB patří udržování cenové stability a hospodářské politiky, která povede k dosažení vyváženého rozvoje ekonomiky, trvalý a neinflační ekonomický růst s ohledem na životní prostředí. Péče o zaměstnanost a sociální ochranu, sjednocení měnové politiky, podporu stability měnových kurzů a podobně.

Evropská centrální banka (European Central Bank ECB) má sídlo ve Frankfurtu nad Mohanem. Založena byla v roce 1998, v souvislosti s vytvořením Evropské měnové unie. Od roku 1999 odpovídá za provádění měnové politiky v zemích eurozóny. ECB disponuje právní subjektivitou podle mezinárodního veřejného práva.⁹

⁷ VEJVODOVÁ H., J. KOPŘIVA. *Právo I: Finanční právo*. Brno: CERM, 2008 s. 38. ISBN 978-80-214-3730-2.

⁸ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C.H.Beck, 2016, s. 35. ISBN 978-80-7400-595-4.

⁹ JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk*. Praha: Grada, 2013, s. 619. ISBN 978-80-247-3893-2.

Obchodní (komerční) banky – jsou subjekty podnikatelského charakteru, jejich cílem je maximalizace zisku. Odlišují se předmětem svého podnikání – obchodováním s penězi. Banky v ČR fungují na základě bankovní licence, kterou uděluje ČNB. Minimální výše základního kapitálu banky činí 500 mil. Kč. Licence obsahuje vymezení povolených činností, případně podmínky, které musí instituce před zahájením činnosti splnit. V zemích EU platí jednotná bankovní licence. Jde o princip uplatněný v EHP, kdy činnost, pro kterou instituce získá licenci v jedné zemi EHP, může vykonávat prostřednictvím svých poboček i v jiné zemi EHP, aniž by potřebovala získat další licenci.¹⁰

Banka může v souladu se zákonem č. 21/1992 Sb., Zákon o bankách, ve znění pozdějších předpisů, provádět hlavní činnosti v podobě přijímání vkladů a poskytování úvěru. Zákon vyjmenovává řadu dalších činností, mezi ně patří zprostředkování platebního styku, obchodování na peněžních a kapitálových trzích, a to v zájmu vlastním nebo v zájmu klienta, poskytování poradenských a finančně úvěrových služeb.¹¹

Vrchní expert ČNB prof. Ing. Josef Jílek, CSc. Ve své knize *Finance v globální ekonomice I* uvádí: „*Peníze jsou krví a obchodní banky jsou srdcem fungování tržně orientovaného hospodářství. Každé takové hospodářství je životně závislé na fungování bankovního a vůbec celého finančního systému. Pokud peníze přestávají v hospodářství obíhat (snižuje se rychlost oběhu peněz), chod hospodářství se může zhoršovat.*“¹²

¹⁰ VEJVODOVÁ H., J. KOPŘIVA. *Právo I: Finanční právo*. Brno: CERM, 2008 s. 42. ISBN 978-80-214-3730-2.

¹¹ Česko. Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20. prosince 1991 o bankách. In: Sběrka zákonů České republiky. 1992, částka 5. Dostupné z <http://www.sagit.cz/info/uz.asp?cd=5&typ=r&det=&levelid=308655>.

¹² JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk*. Praha: Grada, 2013, s. 13. ISBN 978-80-247-3893.

3 BANKOVNÍ OBCHODY

Obecnou charakteristikou transakcí obchodních bank lze vyjádřit jako obchod s dluhy. Banky nakupují dluhy přijímáním vkladů od ekonomických subjektů, emisí vlastních dlužnických cenných papírů, půjčkami od jiných bank. Těmito cizími peněžními prostředky banky výrazně zvyšují svůj vlastní podnikatelský kapitál. Jeho výše je v poměru k vypůjčeným cizím zdrojům velmi nízká. Pohybuje se kolem 10 % celkových pasiv. Vlastní i cizí peněžní prostředky jsou pro obchodní banky zbožím, které prodávají poskytováním úvěrů svým klientům, nákupem dlužních cenných papírů a vklady u jiných bank.¹³

Tradiční členění obchodů bank podle jejich bezprostředního spojení s jednotlivými položkami účetní rozvahy či bilance banky.¹⁴

- a) obchody aktivní – mají přímou vazbu na aktivní stranu bankovní bilance. Při těchto obchodech banka používá vlastní i svěřené prostředky, mění strukturu aktiv i jejich objem. Banka je ve věřitelské pozici. Značný podíl tvoří úvěrové obchody. Jde především o vklady u jiných bank a jim poskytnuté úvěry, investice do cenných papírů (soukromých i státních), poskytování úvěrů a další formy financování
- b) obchody pasivní – souvisí s položkami pasivní strany bankovní účetní rozvahy. Jejich prostřednictvím banka shromažďuje zdroje potřebné ke svému podnikání v obchodech aktivních. Banka je v dlužnické pozici. Do této kategorie patří například vklady nebankovních klientů, úvěry a vklady od jiných bank (včetně ČNB), emise vlastních dlužních cenných papírů banky
- c) obchody neutrální (mimobilanční) – nemají přímou vazbu na bankovní bilanci, banka v nich není v postavení věřitele ani dlužníka. K těmto obchodům patří komisionářské transakce (zejména obstarání emise cenných papírů, jejich nákup, prodej či nákup deviz na příkaz a účet klienta, různé typy finančně úvěrových

¹³ ZEMAN V., T. MELUZÍN. *Bankovníctví: 1. díl*. Brno: CERM 2008, s. 12. ISBN 978-80-214-3580-3.

¹⁴ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 84. ISBN 978-80-7400-595-4.

obchodů), finanční a investiční poradenství, depotní služby zahrnující úschovu cenností, správa cenných papírů.¹⁵

¹⁵ ZEMAN V., T. MELUZÍN. *Bankovníctví: 1. díl*. Brno: CERM 2008, s. 12. ISBN 978-80-214-3580-3.

4 ÚVĚRY

Poskytování úvěrů a další formy bankovního financování patří mezi nejdůležitější aktivní obchody komerčních bank¹⁶. Slovo úvěr je často nahrazován mezinárodním ekvivalentem kredit, který vychází z latinského slova *credere* – věřit, důvěřovat, darovat. V bankovníctví je jím chápáno poskytnutí peněz, spojené s vírou a důvěrou, že tyto peníze budou později řádně vráceny. Úvěrem rozumíme poskytnutí peněžní částky na určitou dobu za odměnu zvanou úrok. Zapůjčená částka se označuje termínem jistina. Musí být vrácena v předem dohodnuté době, v tzv. lhůtě splatnosti.¹⁷ K navrácené jistině je připočítán úrok. Ten představuje odměnu pro věřitele za půjčení peněz. Prostřednictvím bankovního úvěru jsou peníze uváděny do oběhu a splacením úvěru zase z oběhu stahovány.

Úvěrové obchody tvoří především obchody, při nichž jsou půjčovány peníze – banka tak dává příjemci úvěru k dispozici na určitou dobu určitou peněžní částku, obvykle v bezhotovostní formě, která je stejnou formou také splácena. Úvěrové obchody tvoří ale také produkty, při nichž je půjčován kredit banky (její dobré jméno) – banka poskytuje příjemci kreditu příslib uskutečnit platbu místo něho, pokud on nedostojí svým závazkům vůči třetí straně. Tím banka umožňuje svému klientovi zajistit si na jiném místě úvěr nebo jinou službu pomocí jejího vlastního kreditu, jehož má u třetí strany. Přenáší tím její vlastní důvěryhodnost a úvěruhodnost na své klienty.

Další úvěrové obchody tvoří alternativní formy financování, které umožní klientům získat finanční prostředky za určitých specifických podmínek. Jde například o faktoring a forfaiting.¹⁸

¹⁶ REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012, s. 98. ISBN 978-80-7261-240-6.

¹⁷ ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 21. ISBN 978-80-214-3580-3.

¹⁸ REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK. *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012, s. 99. ISBN 978-80-7261-240-6.

4.1 Druhy úvěru

Existuje mnoho typů úvěrů a mnoho způsobů členění úvěrů. Nejčastěji užívaná kritéria členění jsou:

- a) podle časového hlediska rozlišujeme krátkodobé úvěry – jistina a úrok musí být splaceny do jednoho roku od poskytnutí peněžních prostředků, střednědobé úvěry – do čtyř let (některé zdroje uvádí do pěti let), dlouhodobé úvěry – splatnost je delší než čtyři roky (respektive pět let)
- b) podle zajištění: zajištěné, někdy také označované jako kryté a naopak nezajištěné, nekryté
- c) podle poskytovatele úvěru rozlišujeme bankovní, konsorciální (syndikované neboli klubové) úvěry, dodavatelské
- d) podle účelu: spotřební, provozní, investiční, hypoteční, importní/exportní, překlenovací, akviziční a podobně
- e) podle metody úvěrování můžeme rozlišovat jednorázové, kontokorentní nebo revolvingové¹⁹

4.2 Charakteristika vybraných typů úvěrů

Spotřebitelský úvěr

Jde o půjčku fyzickým osobám – spotřebitelům na nepodnikatelské účely. Typickým účelem je nákup spotřebního zboží, automobilu, vybavení domácnosti a podobně. Může jít o krátkodobý i dlouhodobý úvěr s dobou splácení od 1 roku do 10 let. Výše úvěru bývá obvykle v rozmezí od 20 000 do 800 000 Kč. Může a nemusí být zajištěný ručením; je-li ručení vyžadováno (bývá v současné době od limitu 500 000 Kč) obvykle jde o zajištění prostřednictvím pořízovaného předmětu, zástavou vkladů, postoupení nároků z životního

¹⁹ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 10. ISBN 80-7265-037-8.

pojištění, eventuálně zastavení nemovitosti. V případě vyšší půjčky s delší dobou splatnosti může banka požadovat ručení důvěryhodnou osobou.²⁰

V České republice spotřebitelský úvěr původně upravoval zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. Později byl nahrazen zákonem č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a změnách některých zákonů, který do českého práva implementoval Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES o smlouvách o spotřebitelském úvěru. V prosinci 2016 byl nahrazen dalším zákonem č. 257/2016 Sb., o spotřebitelském úvěru, který transponoval Směrnicí EU 2014/17/EU. Novelizace mají za cíl především posílit práva spotřebitelů a zvýšit odpovědnost poskytovatelů úvěrů. Část odborníků ale i nadále požaduje zpřísnění podmínek z důvodu negativních zkušeností, se kterými se setkávají klienti především nebankovních finančních institucí.²¹

Poskytovatelé úvěrů jsou povinni prověřit, zda žadatel o úvěr bude schopen ze svých příjmů řádně splácet. Pokud tak neučiní, bude smlouva o úvěru neplatná. Spotřebitel pak bude muset jistinu dluhu z této neplatné smlouvy splatit podle svých možností, ale nebude muset platit žádné úroky a již zaplacené úroky mu budou vráceny zpět.²²

Kontrola poskytovatelů spotřebitelských úvěrů nebankovními institucemi nově spadá pod ČNB, která je oprávněná vydávat příslušné licence a udělovat pokuty za nelegální poskytování úvěrů. Dříve byly nebankovní úvěrové společnosti kontrolovány Českou obchodní inspekcí. Byla zrušena možnost řešit spory arbitrážemi prostřednictvím rozhodců. Nově tyto spory rozhodují výhradně soudy.²³

²⁰ *Spotřebitelský úvěr* [online]. [cit. 2018-12-17]. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Spotřebitelský_úvěr.

²¹ GREGOROVÁ, Š. *Ochrana spotřebitele v rámci nového zákona o spotřebitelském úvěru* [online]. [cit. 2018-12-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-spotrebitele-v-ramci-noveho-zakona-o-spotrebitelskem-uveru-104430.html>.

²² *Zákon o spotřebitelském úvěru bude účinný od 1. prosince* [online]. [cit. 2018-12-17]. Dostupné z <http://realitytrade.cz/aktuality/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-bude-ucinny-od-1-prosince-2016>.

²³ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 106, 107. ISBN 978-80-7400-595-4.

Všechny okolnosti úvěru jsou ustanoveny ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, která musí být písemná (nesplnění formy ale nemá přímo za následek její neplatnost). Samotné uzavření smlouvy může být poskytovatelem úvěru zpoplatněno.²⁴

Hypoteční úvěr

Základním charakteristickým rysem je způsob zajištění. Tím je zástavní právo k nemovitosti. Tento druh úvěrů je financován ze zdrojů získaných zvláštní formou dluhopisů – hypotečními zástavními listy. Účel hypotečního úvěru je v ČR definovaný zákonem, a tím je investice do nemovitostí. V naprosté většině jde o investici do bydlení, ale může jít i o financování nemovitosti pro podnikání. Další charakteristický rys je dlouhá doba splatnosti (20, 30 i více let), která se vyvažuje krytím dlouhodobými zdroji.

Výše úrokové sazby z hypotečních úvěrů je vzhledem k relativně malému riziku bank, které je dáno zajištěním zástavním právem k nemovitosti, obvykle nižší ve srovnání s úrokovými sazbami z jiných úvěrů. Úroková sazba může být stanovená jako pevná po celou dobu splatnosti nebo pohyblivá sazba v závislosti na vývoji tržních úrokových sazeb. Často se používá i kombinace obou způsobů – to znamená pevná sazba po několik počátečních let a sazba pohyblivá pro zbylou dobu do splatnosti úvěru.

Podmínky poskytování hypotečních úvěrů jsou obvykle regulovány zvláštními zákony. Pohledávky z hypotečního úvěru nesmí překročit 70 % tzv. ceny obvyklé zastavených nemovitostí. V okamžiku podpisu úvěrové smlouvy nesmí váznout na nemovitosti dávané do zástavy žádné jiné zástavní právo, nemovitosti sloužící jako jištění hypotečních úvěrů nesmí banka použít jako zástavu ke svým jiným obchodním aktivitám a podobně.²⁵

²⁴ REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK, *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management press, 2012, s. 102. ISBN 978-80-7261-240-6.

²⁵ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 75. ISBN 80-7265-037-8.

Provozní úvěr

Provozním úvěrem se financují tzv. oběžná aktiva, to znamená zásoby, pohledávky a finanční majetek. Jeho čerpání často následuje po vyčerpání úvěru investičního, neboť prostřednictvím tohoto úvěru lze hradit provoz úvěrované investice, nebo financovat krátkodobý nedostatek peněžních prostředků apod.

Při bezproblémové spolupráci mezi bankou a klientem přistupují banky k tomu, že tyto krátkodobé úvěry klientům po lhůtě splatnosti obnovují, většinou v původní výši. Tak dostávají provozní úvěry střednědobý charakter.²⁶

Revolvingový úvěr

Typ úvěru, který může být čerpán opakovaně. Jedná se o čerpání úvěru do stejného schváleného úvěrového limitu za stejných podmínek. Po splacení předcházející částky dochází k opakovanému čerpání. Čerpání probíhá v tzv. tranších, které mohou být i souběžné. Bývá používán na běžné provozní činnosti, převážně k financování opakované provozní potřeby oběžných aktiv.²⁷

Kontokorentní úvěr

Je nejrozšířenějším krátkodobým typem úvěru pro podnikatele i nepodnikatele. Splatnost zpravidla nepřesahuje jeden rok, ale u dobrých klientů bývá opakovaně prodlužován. Výhodou pro klienta je, že čerpá úvěr tak, jak to vyžaduje jeho okamžitá potřeba, a v měnícím se rozsahu.

Ke splacení dochází připsáním každé došlé platby. Nevýhodou jsou přísnější podmínky schválení a vyšší úroková sazba. Tento typ účtu bývá zajištěný v plné výši.

²⁶ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 105. ISBN 978-80-7400-595-4.

²⁷ Tamtéž, s. 105.

Banka otevírá klientovi smíšený účet (běžný a kontokorentní), z něhož může klient čerpat peněžní prostředky, nebo provádět platby až do debetní části účtu, tedy i v okamžiku, kdy účet nevykazuje dostatek prostředků. Maximální výše kontokorentního úvěru je daná tzv. úvěrovým rámcem. Ten může být od několika tisíc do několika milionů Kč. Celková cena za kontokorentní úvěr bývá individuálně stanovena. Skládá se z více položek.²⁸

Úvěr z kreditní karty

Kreditní karty jsou oblíbeným platebním prostředkem po celém světě a počet jejich uživatelů stále roste. Jsou spojeny s krátkodobým revolvingovým úvěrem, který je možné postupně splácet a zároveň dále čerpat. Výše úvěru je stanovena tzv. úvěrovým rámcem, jehož výši stanoví banka v závislosti na příjmech a majetkových poměrech klienta, někdy také na základě jejich dosavadních zkušeností s klientem.

Po zaplacení kreditní kartou běží tzv. bezúročné období, obvykle 45 dnů, ale může být i delší. Pokud klient během tohoto období úvěr splatí, není zatížen žádnými úroky a hradí jen poplatek za vedení karty. Není-li úvěr během bezúročného období splacen, platí klient úroky, které bývají nezanedbatelně vyšší než u jiných krátkodobých úvěrů. Proto v případě, že klient potřebuje větší objem peněz na delší dobu, bývá výhodnější sjednat si jiný typ úvěru s nižším úročením. Kreditní karta je vhodná spíše jako rezerva pro nenadále výdaje. S kartou bývají spojeny i další služby jako jsou pojištění a věrnostní slevy ve vybraných obchodech, získání prodloužené záruky a podobně.

Vzhledem k poměrně nízkým úvěrovým limitům, patří kreditní karty k nejsnáze dosažitelným úvěrům a hodí se proto i pro klienty s nižšími příjmy nebo bez úvěrové historie. Banka může kartu svému klientovi sama nabídnout nebo i bez požádání zaslat kartu s předem schváleným limitem. Klient není k ničemu zavázán, dokud kartu nezačne používat, nebo ji jinak neaktivuje.²⁹

²⁸ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 69, 70. ISBN 80-7265-037-8.

²⁹ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 108. ISBN 978-80-7400-595-4.

Konsolidační úvěr

Umožňuje sloučení několika stávajících úvěrů, i od různých poskytovatelů, do jednoho úvěru, u kterého pak lze znovu zvolit délku splatnosti a tím i velikost měsíčních splátek. Většinu administrace spojené s převedením úvěrů obvykle obstará sama banka, která konsolidaci nabízí.³⁰

Americká hypotéka

Jde o neúčelový typ úvěru. Klient své bance nemusí dokládat použití prostředků. Proti klasickým hypotékám je může použít k libovolnému účelu. Úroková sazba je nižší než u klasických spotřebitelských úvěrů, ale o něco vyšší než u klasických hypoték. Splatnost bývá poměrně dlouhá, i více než 10 let. Vždy je vyžadováno ručení nemovitostí.³¹

Eskontní úvěr (úvěr zajištěný pohledávkou)

Podstatou eskontního úvěru je odkup směnky zpravidla komerční bankou (eskont) od oprávněného majitele před splatností směnky. Jde o krátkodobý úvěr, který klient získá tím, že banka majiteli směnky vyplácí směnečnou částku, sníženou o úrok za zbytkovou dobu splatnosti směnky – tj. diskont. Doba splatnosti úvěru se rovná rozdílu mezi datem splatnosti směnky a datem eskontu. Eskontuje-li banka směnku, stává se jejím majitelem.

V den splatnosti směnky předloží banka směnku k proplacení směnečnému dlužníkovi (směnečníkovi). Úvěr se nesplácí jeho příjemcem, nýbrž směnečníkem. To nutí banky podrobně zkoumat bonitu směnečného dlužníka, neboť právě to je osoba, která má v budoucnu úvěr zaplatit. Výhody pro klienta jsou nižší náklady než u jiných druhů úvěrů,

³⁰ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 78. ISBN 80-7265-037-8.

³¹ MEJSTŘÍK M., M. PEČENÁ a P. TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Karolinum, 2014, s. 342. ISBN 978-80-246-2870-7.

okamžité získání prostředků prodejem později splatné pohledávky, klient nemusí předkládat žádné záruky. Výhody pro banku při dobrém prověření bonity směnečného dlužníka i žadatele o eskontní úvěr je relativně malé riziko a možnost reeskontu směnky jiným obchodním bankám nebo centrální bance.³²

Bankovní záruky

Představují nejvýznamnější druh závazkových úvěrových produktů, které banky poskytují. Jsou v různých formách hojně používány zejména v mezinárodním obchodě. Představují závazek banky zaplatit oprávněné osobě určitou peněžní částku podle obsahu a podmínek stanovených v záruční listině.³³

Podle povahy zajišťovaného závazku se záruky člení na platební záruky, kterou jsou zárukou banky za splnění platebního závazku klienta (např. zaplacení faktury, směny, splacení úvěru atd.) a neplatební záruky, které ručí za jiný neplatební závazek, například za nabídku. Za specifickou formu záruky lze považovat i avalový (ručitelský) úvěr, jehož podstata je založena na tom, že banka se doložkou „per aval“ zavazuje na směnce za některého ze směnečných dlužníků a v důsledku toho ručí za proplacení směnky, pokud ji nezaplatí hlavní směnečný dlužník.³⁴

³² KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 104. ISBN 978-80-7400-595-4.

³³ ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM, 2008, s. 39. ISBN 978-80-214-3581-0.

³⁴ REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK, *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012, s. 102. ISBN 978-80-7261-240-6.

5 RIZIKA ÚVĚROVÝCH OBCHODŮ

Hlavní zásady, které zvažují banky před poskytnutím úvěru:

- bezpečnost – banka poskytuje úvěry z jí svěřených vkladů. Vůči svým věřitelům má povinnost dostát závazkům z vkladových smluv. Musí tedy investovat co nejbezpečněji s ohledem na návratnost
- likvidita – banka nemůže půjčit veškeré cizí prostředky ve formě úvěrů. Část svěřených zdrojů je povinna ponechat ve formě rezervy
- rentabilita – výsledek hospodaření se odvíjí od rozdílu mezi úrokem z poskytnutých úvěrů a přijatých vkladů a také na potřebě vytváření rezerv na nesplácené a ohrožené úvěry³⁵

S aktivními bankovními obchody jsou spojena četná rizika, s kterými banka musí pracovat. Úvěrové riziko – vyplývá z platební neschopnosti, či nevdle dlužníků splnit své závazky. Příčiny úvěrového rizika mohou být interní (jsou bezprostředně závislé na vlastních rozhodnutích banky) nebo externí (souvisejí s celkovým vývojem ekonomiky a politickou situací). Úvěrové riziko má složku aktivní a pasivní. Aktivní úvěrové riziko představuje možnost ztráty z dané transakce, resp. nesplnění závazku druhou stranou. Vzniká v případě, že poskytnutý úvěr nebude buď vůbec splacen, nebo nebude splacen včas. Pasivní úvěrové riziko vyplývá z toho, že peníze, které banka dostala od klientů k dispozici ve formě depozit, budou požadovány dříve, než se očekává.³⁶

Pro měření rizika každého úvěrového obchodu je důležité vyhodnotit pravděpodobnost defaultu. Jde o ukazatel pravděpodobnosti vzniku události, v jejímž důsledku vznikne bance ztráta. Ukazatel expozice v riziku – vyjadřuje výši ztrát, která vznikne bance v důsledku vzniku kreditní události. Úvěrovému riziku se banky brání komplexním

³⁵ ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM, 2008. S. 30 ISBN 978-80-214-3581-0.

³⁶ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 75. ISBN 978-80-7400-595-4.

prověřováním bonity svých klientů či obchodních partnerů, respektive využívají různých zajišťovacích instrumentů (ručení, záruky, zástava movitých a nemovitých věcí aj.).³⁷

Jednou z povinných regulací, kterými centrální banka řídí úvěrové riziko komerčních bank, je stanovení povinných limitů úvěrové angažovanosti. Tento ukazatel vymezuje maximální možnou výši tzv. čisté úvěrové angažovanosti bankovního portfolia (celkové pohledávky upravené o jejich kvalitní zajištění) vůči jednomu dlužníkovi nebo jedné ekonomicky spjaté skupině dlužníků. Jedná se tak o povinnou optimalizaci portfolia a stanovení maximální meze koncentrace obchodů komerčních bank do jednotlivých rizikových oblastí.³⁸

Součástí řízení úvěrového rizika jsou úvěrové analýzy, které určují kvalitu úvěrového portfolia banky, prověření bonity klienta – posouzení budoucí schopnosti splácet poskytnutý úvěr a plnit jiné sjednané závazky vůči bance. Bonita = credit scoring představuje zjištění údajů o majetkové situaci klienta a vyhodnocení rizika nesplácení úvěru. Důležitým nástrojem je používání zajišťovacích prostředků – ručení, záruky, zástava movitých a nemovitých věcí, postoupení pohledávek. Dále jde o stanovení kreditních limitů a monitorování platební morálky odběratelů.

Kapitálové riziko = riziko nesolventnosti – představuje stav, kdy výše závazků banky v tržním ocenění převyšuje tržní hodnota veškerých aktiv. Banka se pak stává nesolventní. Proto musí udržovat dostatečnou výši vlastního kapitálu, nikoli však maximální, protože ta by vedla ke snížení celkové rentability banky. Ke zjištění minimální požadované míry solventnosti se používá ukazatel kapitálové přiměřenosti. Tento ukazatel je také předmětem regulace centrálních bank používaný prakticky všude ve světě. Komerční banky nesmí překročit stanovený poměr mezi kapitálem obchodní banky a jejími aktivy, respektive úvěrovou angažovaností vyjádřenou v penězích.

³⁷ *Bankovníctví, finance – Studium* [online]. [cit. 2018-12-13]. Dostupné z: http://bankovnictvi-finance.studentske.eu/2008/04/14-zsady-rizika-vrovch-obchod_27.html

³⁸ ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 36. ISBN 978-80-214-3580-3.

Likvidní riziko – plyne z neschopnosti banky vyplatit v požadované výši a formě splatné vklady klientů nebo provést platbu z účtu na základě jejich příkazu. Vyplývá z různého načasování toků na straně aktiv a pasiv a úzce souvisí s úrokovým rizikem.

Určitou minimální likviditu každé banky reguluje ČNB pomocí povinných minimálních rezerv a pravidel likvidity. Povinné minimální rezervy stanoví minimální výši likvidních prostředků ve formě neúročených vkladů u centrální banky nebo jako pokladní hotovost, kterou musí banka udržovat za stanovené období v průměrné výši odpovídající velikosti vkladů. Pravidla likvidity spočívají ve stanovení závazných relací mezi vybranými položkami aktiv a pasiv bilance banky.³⁹

Tržní riziko – zahrnuje v sobě riziko komoditní, úrokové a měnové. Není ovlivnitelné bankou, ale plyne ze změn tržních podmínek, tedy ze změn hodnoty aktiv způsobených pohybem devizových kurzů, úrokových měr a cen akcií, nemovitostí a komodit. Řízení tohoto rizika probíhá ovlivňováním struktury aktiv a pasiv a pomocí derivátových obchodů (swap, futures, opce, forward).⁴⁰

Provozní (operační) riziko – plyne z možnosti ztráty v souvislosti se selháním vnitřních procesů, osob, systémů nebo vlivem externích událostí.

Bance mohou vzniknout finanční ztráty, na které musí vytvářet zdroje krytí, mezi které se řadí:

- opravné položky – se vytvářejí účelově na vrub nákladů k jednotlivým úvěrovým pohledávkám
- rezervy – tvoří položku pasiv, jejich výše je daná určitým procentem z celkového objemu pohledávek, které závisí na kvalitě portfolia, zajištění a objemu vytvořených opravných položek
- tiché rezervy – nejsou přímo uvedeny v bilanci banky. Vyplývají z rozdílu mezi oceněním určitých aktiv v rozvaze banky a jejich skutečnou tržní cenou.

³⁹ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 77. ISBN 978-80-7400-595-4.

⁴⁰ Tamtéž. S. 78.

Potřebuje-li banka odepsat pohledávku, aktivuje tiché rezervy – tzn. prodá v rozvaze podhodnocen aktiva a kryje odpis dosaženým rozdílem z ocenění

- rezervní fondy

Tvorba opravných položek a rezerv, které umožňují případné ztráty odepsat, ovlivňuje hospodářský výsledek a výši odvedené daně. Je proto definována a limitována zákonem č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění daně z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

6 ZAJIŠTĚNÍ ÚVĚROVÝCH OBCHODŮ

Zajištění úvěru představuje opatření bank, která mají za cíl zajistit řádný návrat investovaných prostředků zpět do banky. Zajištění pokrývá nejen jistinu poskytnutého úvěru, ale i všechny typy úroků i souvisejících poplatků. Slouží pro případ, že selžou všechny běžné prostředky, kterými dlužník může splnit své závazky vůči bance z poskytnutého úvěru. Pak se banka pokusí uspokojit svou pohledávku z realizace, respektive prodeje majetku, který slouží jako zajištění.⁴¹

Podle souvislosti zajištění s úvěrovou pohledávkou lze rozlišovat zajištění akcesorické, které je spojeno s osudem konkrétní zajišťované pohledávky, tento objekt může být sám předmětem zajištění. Takové zajištění je možné zřídit pouze k existující pohledávce (nevznikne, pokud by se smlouva o zajištěné pohledávce ukázala jako neplatná). Ze zákona zaniká okamžikem zániku zajištěné pohledávky, tj např. splacením zajištěného úvěru. Druhým typem pak je zajištění abstraktní – jeho plnění může věřitel požádat relativně bez vazby na zajištěnou pohledávku. Může být podmíněčné tzn. vázané na určité skutečnosti, které nemusejí být spojeny se zajišťovanou pohledávkou, nebo relativně bezpodmínečné, kdy dochází k realizaci zajištění bez dalších podmínek, na požádání věřitele. (kdy pohledávka, ani věřitel nejsou ještě známi)⁴²

Další typ členění dle povahy zajištění definuje osobní a věcné typy. Osobní – bance ručí za splacení úvěru vedle příjemce ještě třetí důvěryhodná a bankou schválená osoba – ručitel. Úhrada pohledávky je zajišťována příjmy nebo majetkem takové osoby. Typicky jde o ručení třetí osobou (zejména bankovní záruka), přistoupení k dluhu spoludlužníkem, aval směnky, ručení společníka dlužníka – společnosti, za jejíž závazky ručí osobním majetkem, pojistné plnění ze životního pojištění, pojistné plnění z úvěrového pojištění a podobně. Pokud nejsou v ručitelském prohlášení stanoveny podíly, ručitel se zavazuje za ručení celého závazku dlužníka. Druhý typ pak představuje věcné (reálné) zajištění –

⁴¹ KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016, s. 102. ISBN 978-80-7400-595-4.

⁴² ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM, 2008. ISBN 978-80-214-3581-0.

banka získává určitá práva na majetek poskytovatele zajištění (dlužníka nebo ručitele). Je postaveno na principu věcné, nebo finanční zástavy, realizované v případě, že dlužník nesplní svůj závazek vůči věřiteli. Používá se zástavní právo. Zastavit lze věc movitou i nemovitou, soubor věcí, věc hromadnou. Zástavní právo se vztahuje jak na věc samotnou, tak na její příslušenství, přírůstky a neoddělené užitky. Jako reálné zajištění se používá zástavní právo k nemovitostem, k movitým věcem, k cenným papírům, k pohledávkám a k peněžním prostředkům na účtech.⁴³

Zástavní právo patří mezi věcná práva k věcem cizím. Při splnění zákonem stanovených podmínek tak vzniká oprávněnému subjektu právo k této věci, ač není její vlastníkem. Výhodou zástavního práva je také tzv. princip priority. Jeho podstata spočívá v tom, že má-li dlužník více dluhů u různých věřitelů, musí být při zpeněžení zástavy první uspokojen právě tento zástavní věřitel. Ostatní věřitelé jsou až další v pořadí, a proto se může snadno stát, že jejich pohledávka nebude uspokojena vůbec nebo jen zčásti. Zástavní právo vzniká nejčastěji smlouvou.⁴⁴

Zástavní právo k nemovitostem je nejrozšířenějším druhem reálného zajištění. Pro poskytnutí hypotečního úvěru je zřízení zástavního práva k pořizované nemovitosti obvykle podmínkou. Naopak z důvodu pracnosti a časové náročnosti jeho zřízení není vhodné pro zajištění malých a krátkodobých úvěrů. Nemovitosti jsou posuzovány a oceňovány z hlediska jejich prodejnosti v případě nesplácení zajištěného závazku. Zástavní právo vzniká až vkladem do katastru nemovitostí (intabulací) u příslušného katastrálního úřadu.⁴⁵

Kvalita zástavního práva k movitým věcem je závislá na tržní hodnotě, životnosti věci nabízených dlužníkem do zástavy za úvěr a možnosti zřídit k ní zástavní právo. Zástavní právo u movitých věcí vzniká předáním ruční zástavy věřiteli nebo schovateli

⁴³ ZEMAN V. *Bankovnictví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 38. ISBN 978-80-214-3580-3.

⁴⁴ ŠÍMA, A., M. SUK. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 14. vyd. Praha: C. H. Beck, s. 111. ISBN 978-80-7400-583-1.

⁴⁵ ZEMAN V. *Bankovnictví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 41. ISBN 978-80-214-3580-3.

(sekvestorovi). V případě, že nemůže být věc odevzdána, bývá zástavní smlouva sepsána formou veřejné listiny a její opis notář zašle Notářské komoře, která vede Rejstřík zástav.⁴⁶

Zástavní právo k cenným papírům vzniká uzavřením písemné zástavní smlouvy. U zaknihovaných cenných papírů musí být zástavní právo (a tím omezení převoditelnosti) zaznamenáno v registru CP. Listinné cenné papíry musí být předány do rukou věřitele nebo schovatele. Cenné papíry převoditelné rubopisem musí být označeny zástavním indosamentem. Hodnotu cenného papíru pro účel zajištění úvěru stanoví banka podle jeho kvality, převoditelnosti, likvidity a předpokladu možných cenových výkyvů na trhu.

Zástavní právo k pohledávkám je využíváno pro zajištění krátkodobých a střednědobých úvěru. Kvalita zajištění je závislá na kvalitě pohledávky, případně důvěryhodnosti osoby, která má pohledávku uhradit, její bonity, reálnosti uhrazení a termínem splatnosti pohledávky. Zástavní právo vzniká na základě zástavní smlouvy a vztahuje se i na příslušenství zastavené pohledávky.⁴⁷

Zástavní právo k peněžním prostředkům na účtu představuje zástavní právo k pohledávce, kterou má majitel účtu vůči bance, spravující jeho účet. Nejčastěji se používá jako zástava termínovaný vklad s dobou splatnosti delší, než je doba splatnosti úvěru, který vklad zajišťuje. Majitelem pohledávky je obvykle třetí osoba, někdy označená jako poddlužník, která svým depozitem dlužníkův závazek zajišťuje. Úvěr může být zajištěn i budoucími peněžními prostředky na účtu dlužníka, hrozí zde však riziko exekuce pro jiného věřitele, např. při neplnění daňových povinností vůči státu.⁴⁸

Praktický nástroj je zákaz zcizení či zatížení věci, který je nově možné sjednat jako věcné právo. Jeho použití a sjednání zajistí, že takový zákaz nebude působit pouze mezi stranami uzavřené smlouvy, ale bude působit vůči všem. Právní úprava zákazu zcizení

⁴⁶ ZEMAN V. *Bankovnictví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 41. ISBN 978-80-214-3580-3.

⁴⁷ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 181. ISBN 80-7265-037-8.

⁴⁸ ZEMAN V. *Bankovnictví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM 2008, s. 42. ISBN 978-80-214-3580-3.

zatížení nemovitostí je obsažena v novém občanském zákoníku a v zákoně o katastru nemovitostí. V praxi se začal tento způsob omezení dispozičního práva s věcí používat zejména při financování nákupu nemovitostí, kdy společně se zřízením zástavního práva k nemovité věci se sjednává i zákaz zcizení a zatížení nabývané nemovitosti do doby splacení hypotečního úvěru.

Zákaz zcizení věci spočívá v povinnosti vlastníka věc po sjednanou dobu nezczizit, tj. nepřevést vlastnické právo na jinou osobu (např. prodejem, darováním apod.) bez písemného souhlasu věřitele.

Zákaz zatížení věci, který ve své podstatě neumožňuje zatížit předmět zástavy jiným věcným právem. Například u nemovitosti to v praxi znamená povinnost vlastníka věc dále nezatížit, tj. nezřídít k ní zástavní právo, služebnost, předkupní právo apod.⁴⁹

⁴⁹ KINDL M. *Zajištění a utvrzení dluhů*. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-291-5.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 ANALÝZA ÚVĚROVÉHO PROCESU

Cílem práce je analyzovat proces poskytování a správy úvěrů pro korporátní klientelu ve vybrané velké tradiční komerční bance. Úvěry pro tento typ klientů jsou charakteristické vysokou výší poskytovaných prostředků a individuálním přístupem ke klientovi. Nabízený úvěr je sestaven v maximální míře dle potřeb klienta, avšak vždy za dodržení úvěrových pravidel banky. V těchto případech je každá úvěrová smlouva zcela jiná, přizpůsobená konkrétním požadavkům a podmínkám. Z pohledu banky pak takový produkt vyžaduje vysokou míru manuálního zpracování. Jeho nestandardnost do značné míry vylučuje automatizaci procesů spojených s poskytnutím úvěru a jeho následnou správou.

Úvěrové návrhy připravují pobočkoví pracovníci s týmem úvěrových specialistů. V případě, že nejde jen o klasické financování, ale o komplexnější a složitější projekty, kdy klient požaduje poradenství a expertízu, pak se na úvěru podílí i specializované útvary. Účelem takových úvěrů bývá stále častěji akviziční financování, ale také exportní financování, financování s pojištěním EGAP a jinými pojišťovnami, projektové financování na českém i zahraničním trhu, financování projektů s podporou fondů Evropské unie a podobně. Dalším typem úvěrů jsou syndikované, někdy také nazývané klubové či konsorciální, který je založen na potřebě většího množství finančních prostředků, které z různých důvodů neposkytne jediná banka na bilaterální bázi. Syndikovaný (klubový) úvěr poskytují dva nebo více věřitelů pod společnou dokumentací a je spravován jediným tzv. agentem. Jde o financování investic i provozu. Zapojeny jsou české i zahraniční banky, postup musí být v souladu s českými i mezinárodním právem.

Tyto úvěry schvaluje top management banky. Problémy se splácením úvěru takové výše by již mohly ovlivnit bilanci banky, proto je na místě ještě větší obezřetnost a rozhodování musí být podloženo velmi kvalitní, přesnou a širokou analýzou. Vybraní pobočkoví pracovníci vstupují do úzkého kontaktu s klienty ještě dlouho před poskytnutím úvěru a v kontaktu zůstávají i po celou životnost úvěru. Úvěrový proces

komerční banky zahrnuje značné množství dílčích, vzájemně provázaných procesů, jejichž cílem je poskytnout požadovaný úvěrový produkt klientovi, dosáhnout přiměřený zisk a zároveň nastavit parametry úvěru tak, aby došlo k eliminaci většiny možných rizik na minimum.

Schéma 1: Základní kroky úvěrového procesu

Zdroj⁵⁰

- a) Žádost o poskytnutí úvěru předkládá žadatel bance, případně banka některé vybrané klienty sama aktivně oslovuje. Klient sděluje své požadavky – druh úvěru, jeho výši, dobu splatnosti, účel použití, návrh způsobu splacení a zajištění. V této fázi jde o vyjasnění stanovisek ze strany klienta. Klient předkládá bance

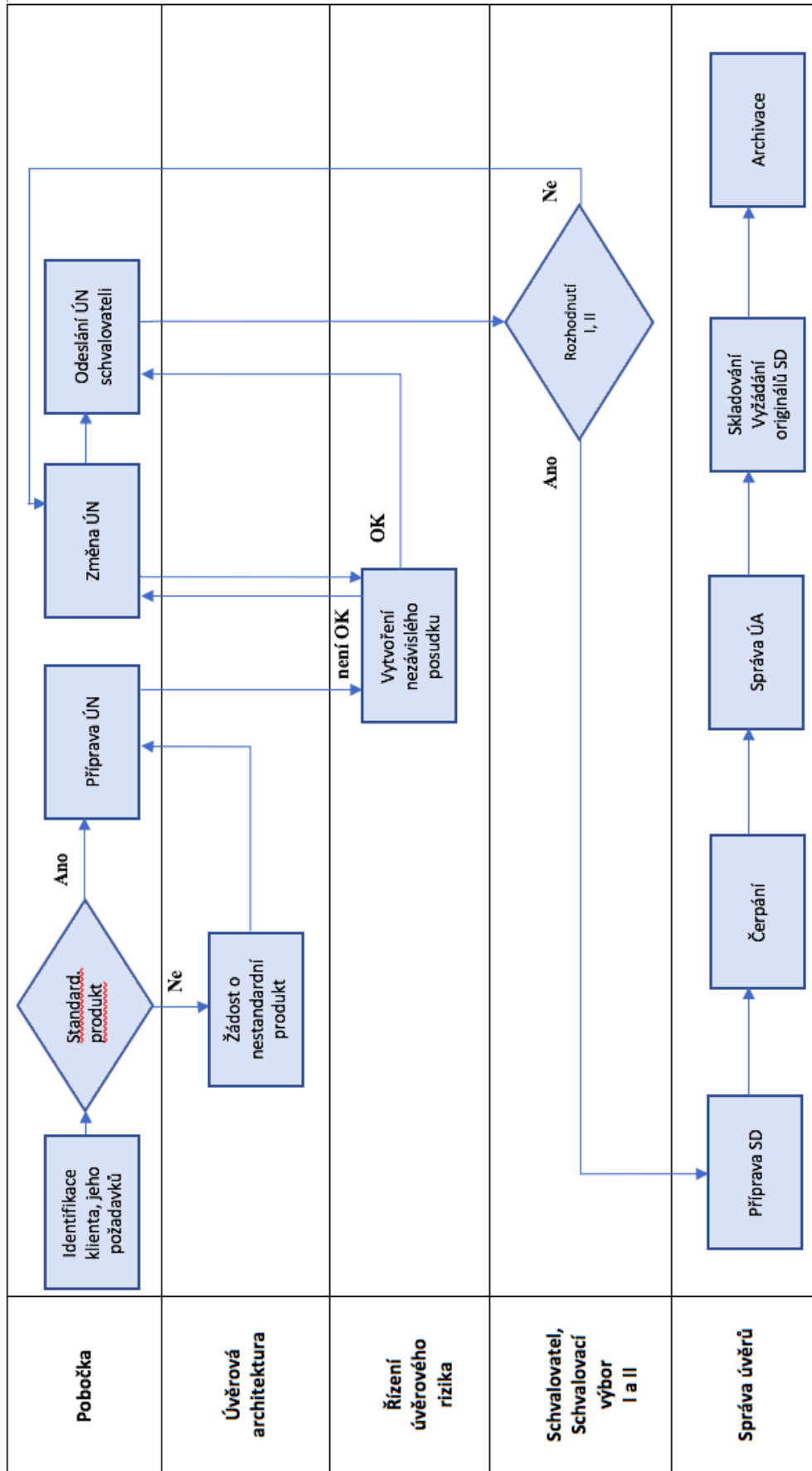
⁵⁰ Vlastní zpracování

základní údaje o firmě a podnikatelský záměr, informuje o finanční situaci a o případných čerpaných úvěrech.

- b) Úvěrovému příslibu předchází důkladná prověrka důvěryhodnosti, ekonomické situace a stability žadatele, jeho specializace a obchodního postavení na trhu včetně zmapování konkurence. V případě vztahu se zahraničím je analyzováno i riziko země jeho obchodního partnera. Analýzu obvykle provádí pobočkový pracovník, do jehož portfolia klient patří, ve spolupráci s úvěrovým specialistou, případně s dalšími specialisty dle charakteru sjednávaného úvěru. Banka hodnotí nabízené zajištění úvěru z hlediska přiměřenosti k úvěrovým rizikům a jeho vhodnost. Znalec v oblasti oceňování aktiv provede analýzu zástav, zhodnotí jejich stabilitu, vymahatelnost a provede jejich ocenění. V této fázi dochází ke stanovení úrokové sazby, kdy banka zvažuje a zohledňuje náklady s úvěrem spojené, tržní úrokovou sazbu, bonitu klienta, účel úvěru, zajištění, lhůtu splatnosti, konkurenci na úvěrovém trhu, referenční úrokové sazby (PRIBOR, EURIBOR, LIBOR). Projednává způsobu splácení, systém splátek (anuitní, progresivní, regresivní), splátkový kalendář pro splátky jistiny, splátkového kalendáře pro splátky úroků. Definuje sankce za neplnění závazků. Návrh projednává s klientem.
- c) Vypracovaný úvěrový návrh je předložen schvalovací komisi příslušného stupně, dle interně definovaných kompetencí a pravomocí, v závislosti na výši schvalovaného úvěru. Ta obchod projedná, vrátí k doplnění, případně schválí.
- d) Následuje vypracování úvěrové smlouvy, která musí přesně odpovídat schválenému návrhu. Smlouva musí obsahovat závazek banky poskytnout klientovi úvěr v konkrétní výši, způsob a rozsah zajištění. Ve smlouvě je uvedena úroková sazba, případně způsob její úpravy, účel a podmínky čerpání úvěru, sankce za neplnění úvěrových podmínek a neodvolatelný závazek dlužníka poskytnutý úvěr splatit beze zbytku včetně úroků a příslušenství. Smlouva obsahuje podmínky, které klient musí plnit před načerpáním úvěru a v průběhu smluvního vztahu.

- e) Před uvolněním smluvených prostředků banka kontroluje, zda jsou splněny sjednané podmínky, které se týkají obvykle především zajištění úvěru. Kontroluje, zda byly řádně podepsány zástavní smlouvy, zda byl katastru nemovitostí předán návrh na vklad práva k nemovitosti, zda notář provedl záznam do Rejstříku zástav a podobně.
- f) Jsou-li podmínky splněny, banka prostředky uvolní a převede na účet klienta dle jeho písemné dispozice.
- g) Kontrola plnění následných úvěrových podmínek – spočívá ve sledování, zda klient plní své závazky v podobě splácení úvěru ve sjednaném čase a výši, účelovost užití úvěru, vývoj finanční situace dle aktualizovaných finančních výkazů. Zjišťují se odchylky, které mohou být signálem ohrožení splácení úvěru. Probíhá dohled nad zajištěnými nemovitostmi. Hodnotí se efektivita, využití a přínos poskytnutého úvěru.
- h) Úvěr je splácen dle charakteru poskytnutého produktu a dohodnutého způsobu splacení.

Graf 1: Diagram úvěrového procesu

Zdroj: Vlastní zpracování

8 SYSTÉM SPRÁVY ÚVĚRŮ A KONTAKTŮ S KLIENTEM

Nedílnou součástí předcházení vzniku problémových úvěrů je vytvoření odpovídajícího systému správy úvěrů a kontaktů s klientem včetně vypracování postupů při zjištění varovných signálů.⁵¹

Úkolem systému správy úvěrů je komplexní zabezpečení všech činností a účetních operací, které je třeba zajistit od okamžiku schválení úvěrového návrhu do splacení úvěru. Zahrnuje přípravu smluvní dokumentace, kontroly plnění podmínek před uvolněním úvěru a následných podmínek – zda jsou v souladu se smlouvou. Mezi povinnosti správy úvěrů je také provádění nebo kontrola požadovaných účetních operací.

V průběhu existence úvěrové angažovanosti útvar správy úvěrů nepřetržitě kontroluje, zda klient hraří své závazky z úvěru včas a v plné výši. Zda o sobě a své finanční situaci podává požadované informace a zda dodržuje následné podmínky úvěru. V praxi jde většinou o ekonomické ukazatele, které má klient dodržovat nebo se zavázal, že jich dosáhne. Podstatným cílem kontroly je také zjištění, zda úvěr přinesl klientovi ekonomické zhodnocení tak, jak bylo odhadováno před poskytnutím úvěru.

V praxi existují tři typy organizačního uspořádání útvarů, které se podílí na poskytnutí a správě úvěru. Správa úvěrových obchodů může být organizována jako centralizovaná, decentralizovaná, kombinovaná.⁵²

Centralizovaná správa a její výhody:

- vysoká výkonnost a efektivnost

⁵¹ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 198. ISBN 80-7265-037-8.

- specializace pracovníků, kteří jsou schopni rychleji poznat signály ukazující na možné problémy klienta, které by mohly vést k neschopnosti nebo k nevěli splácet úvěr a dodržovat podmínky úvěrové smlouvy

Nevýhody:

- odtržení specializovaných pracovníků banky od znalosti konkrétního místa a prostředí, ve kterém klient banky uskutečňuje bankou úvěrované podnikatelské záměry
- obtížnější přímý osobní kontakt s klientem
- neznalost souvislostí spojených s obchodním případem

Decentralizovaná správa úvěrů bývá obvykle organizována jako součást obchodních míst.

Výhody:

- přímý osobní kontakt s klientem
- činnost vykonávají pracovníci banky, kteří mají dobrou znalost místního terénu, mohou včas rozpoznat zejména neobvyklé změny chování klienta
- lepší znalost úvěrového případu, pracovníci jsou v centru provozní jednotky, která je s klientem od začátku v kontaktu

Nevýhody:

- univerzálnost pracovníků, nízká specializace
- ovlivnitelnost, která je způsobena blízkým kontaktem s klientem nebo obchodníky

Kombinované systémy správy úvěrů:

Mohou být vytvářeny v různých podobách. Nejčastěji je používán:

- systém středního článku
- systém obchodního místa

Systém středního článku lze realizovat tam, kde velikost banky a rozsah její činnosti umožní existenci regionálního útvaru s řídicími pravomocemi vůči ostatním pobočkám. V takovém případě je možné na tento střední článek přenést správu úvěrů, což umožňuje kombinaci výhod centralizovaného i decentralizovaného systému.

Systém obchodního místa vychází z toho, že úvěr má být spravován z místa, kde byl sjednán (nikoliv kde byl schválen). Vychází se z předpokladu, že pracovník banky, který jednal s klientem až do doby předání úvěrového obchodu k definitivnímu schválení, zná klienta nejlépe a může jej také nejkvalifikovaněji sledovat. Výhody i nevýhody systému obchodního místa jsou obdobné jako u systému decentralizovaného.⁵³

8.1 Organizace útvarů zapojených do úvěrového procesu

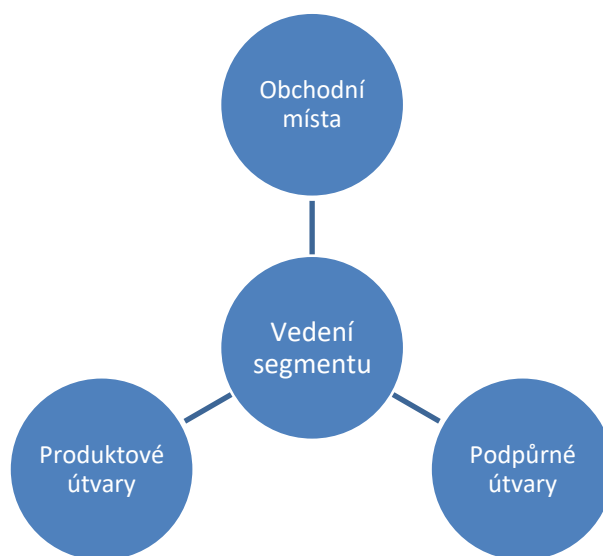
Struktura útvarů ve vybrané bance, které se podílí na poskytování útvarů korporátnímu segmentu:

- Vedení segmentu – řízení, rozhodovací pravomoci a podpora
- Front office – obchodní místa představují korporátní pobočky s týmy bankéřů a úvěrových specialistů
- Middle office – produktové útvary zajišťují podporu obchodním místům v případě, že klient požaduje nejen samotný úvěr, ale i poradenství a expertízu. Jedná se týmy specializovaných odborníků na oblasti:
 - Syndikované úvěry
hlavní náplní činnosti útvaru je organizace, strukturování a distribuce syndikovaných úvěrů pro korporátní klienty, municipality a institucionální klienty
 - agentské služby – komunikační a organizační zabezpečení mezi zúčastněnými bankami
- Projektové financování a financování nemovitostí – financování projektů například v oblasti veřejných služeb (školy, nemocnice, veřejné osvětlení), voda (obnova infrastruktury, výstavba čističek) a podobně
- Exportní financování – poskytuje:
 - poradenství ke struktuře a platebním podmínkám vývozního kontraktu klienta
 - poradenství k teritoriálním specifikům obchodu

⁵³ PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001, s. 199. ISBN 80-7265-037-8.

- návrhy optimální struktury financování podle potřeb obchodního případu a zvyklostí v daném teritoriu
- zpracování vhodné úvěrové a zajišťovací dokumentace
- zprostředkování využití státní podpory vývozu, pojištění s EGAP
- Obchodní financování – zahrnuje:
 - akreditivy
 - záruky
 - forfaiting
- Back office – útvar správy úvěrů, který zajišťuje podporu sestávající podle konkrétního případu z vypracování smluvní a zajišťovací dokumentace, kontroly plnění podmínek (před čerpáním i následných), zajištění účetních operace, podkladů k auditním zprávám, evidenci, úschovu a archivaci dokumentace a další.

Schéma 2: Organizační schéma

Zdroj⁵⁴

⁵⁴ Vlastní zpracování

8.1.1 Organizační struktura – současnost

Schéma 3: Organizační schéma úvěrově provozních útvarů – současnost

Zdroj⁵⁵

Graf č. 4 zobrazuje současnou organizaci provozních útvarů podílejících se na úvěrovém procesu. Mimo zobrazených provozních útvarů k této organizační skupině patří vedení úvěrů, jeho kancelář, právní útvar, útvar metodiky, compliance a útvar oceňování aktiv.

Jedná se o liniově štábní organizační strukturu, cílem práce je však analýza a hodnocení procesu provozních útvarů a organizační struktura útvarů správy úvěrů. V současnosti v bance fungují tři regionální pobočky specializované na korporátní segment klientů. V každé pobočce funguje zkušený bankéř, který získává a udržuje kontakt s klientem. Jedná s majiteli nebo manažery a ekonomy firmy, komunikují vize, ke kterým společnost, podpořená bankovním úvěrem, směřuje. Získaná data a informace předává úvěrovému specialistovi, který zpracovává analýzy a hodnotí stav a očekávaný vývoj. Na základě analýz vypracovává úvěrový návrh. Schvalování probíhá dle výše úvěrové angažovanosti v jednom nebo dvou kolech schvalovacím týmem.

⁵⁵ Vlastní zpracování

Útvary specializovaných produktů vystupují jako tzv. middle office a podílí se na zajištění komplexních úvěrových obchodů nebo klubových půjček.

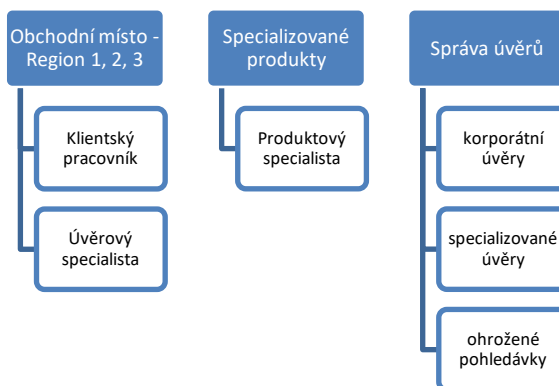
Útvar správy úvěrů vypracovává smluvní a zástavní dokumentaci nebo spolupracuje na její přípravě s právní kanceláří. Před převedením částky úvěru na účet dlužníka provádí kontrolu plnění podmínek uvedených ve smlouvě, poté kontroluje plnění následných podmínek. Během životnosti úvěru zajišťuje komplexně provozní záležitosti a dodává podklady, které ke své práci potřebují obchodní pobočky a klient, auditní společnosti.

V současnosti se útvar správy úvěrů skládá ze tří pracovních týmů rozmístěných v regionech. Nejsou však součástí pobočky, nesídlí ani na stejné adrese. Součástí útvaru je ještě jeden malý dislokovaný útvar, který má charakter podpůrný. Zpracovává kontrolní sestavy a připravuje data k úvěrovým analýzám a podobně.

Správa úvěrů specializovaného financování vybočuje svým charakterem od početnějších korporátních úvěrů. Jde především o účetně právní evidenci. Účetní operace probíhají výlučně manuálně. V této oblasti nefunguje žádná automatizace. Pracnost na evidenci a účtování je však mnohem vyšší. Tímto způsobem úvěrované obchody představují také mnohem vyšší sumy.

8.1.2 Organizační struktura – návrh 1

Schéma 4: Organizační schéma – centralizace

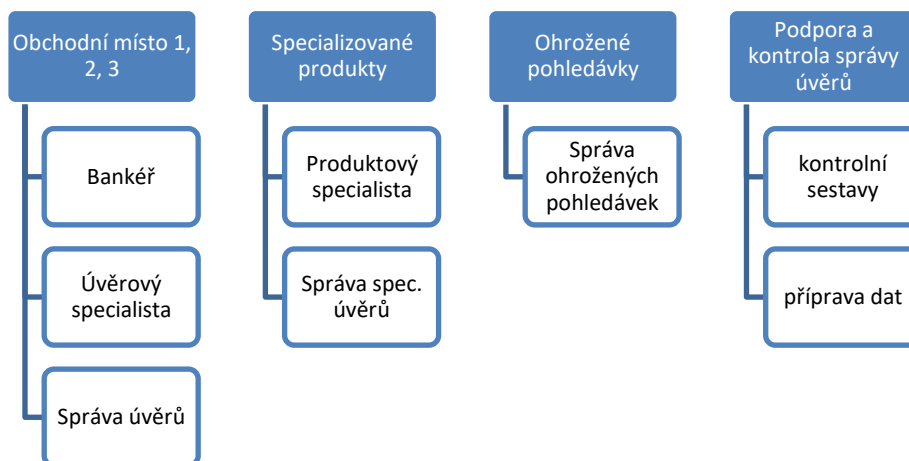
Zdroj⁵⁶

Alternativou ke stávající organizační struktuře, která se skládá ze tří respektive čtyř samostatných pracovišť, je úplná centralizace. V něm bude prováděna kompletní činnost se správou úvěrů spojená. Dříve samostatný útvar podpory, bude zrušen. Agenda bude převedena na jednotlivé pracovníky, zodpovědné za úvěrový případ. Budou tak spravovat i úvěry, které spadnou do kategorie ohrožené. Kontrolní činnost budou vykonávat pověřeni pracovníci týmu. Výhodou bude lepší zastupitelnost a s tím spojená úspora počtu pracovníků. Další výhodou je možnost přesnější specializace, a tedy větší odbornosti a efektivnosti. Nevýhodou zase vzdálenost a odtržení od obchodních míst a zdroje informací, neosobní vztahy s kolegy z poboček. V dnešní době elektronické komunikace vzdálenost není problém, ale osobní kontakty ne vždy nahradí. Významně se zvýší potřeba předávat v dostatečné míře a časovém předstihu informace, ke kterým jinak pracovníci back office nebudou mít přístup.

⁵⁶ Vlastní zpracování

8.1.3 Organizační struktura – návrh 2

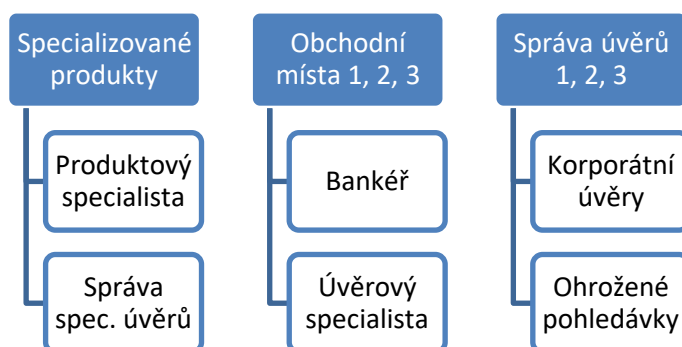
Schéma 5: Organizační schéma – decentralizace

Zdroj⁵⁷

8.1.4 Organizační struktura – návrh 3, doporučená varianta

Schéma 6: Organizační schéma – doporučená varianta

Zdroj⁵⁸

⁵⁷ Vlastní zpracování

⁵⁸ Taktéž

Doporučeným řešením, které bude v určité míře kombinovat výhody obou výše popsaných variant, je kombinace centralizace i decentralizace. Zároveň z existujících tří útvarů správy úvěrů bude vyčleněna oblast specializovaného financování.

Správa těchto komplexních typů úvěrů bude začleněna přímo do organizační struktury útvarů specializovaného financování. Procesně je správa specializovaného financování odlišná a v těchto případech, kdy se jedná o v podstatě konstantní spolupráci banky s klientem po významně delší časové období než u standardních korporátních úvěrů, je preferována užší spolupráce mezi dosud oddělenými útvary. Přínosem bude mimo jiné znalost poměrů a průběžné sdílení informací. Začlenění pracovníků správy a zpracování specializovaných případů přinese menší operační riziko vyplývající z neinformování. Zanedbatelný není ani přínos v podobě úspory nákladů na tisk a také skladové prostory a archivaci. Dosud bylo nutné evidovat obsáhlou dokumentaci na dvou místech.

Naopak u korporátních úvěrů je doporučeno ponechat stávající rozdělení do tří regionálních center. Nedoporučuje se začlenění útvaru administrace úvěrů do obchodních míst, naopak doporučeno je zachování separace mezi obchodním místem a následnou správou. Důvodem je zajištění nezávislé kontroly, kterou správa úvěrů provádí, nad obchody hmotně zainteresovaných pracovníků poboček. Doporučena je však úprava dělení portfolia s ohledem na tři regiony. Toto členění v současné době z historických důvodů nefunguje.

Dalším doporučením je také zavést úplnou centralizaci správy ohrožených pohledávek. Díky konzervativnímu přístupu a vyvážené úvěrové strategii, není v současné době počet ohrožených pohledávek vysoký. Z důvodu specifického zpracování těchto případů spolu s nízkou četností je výhodná úplná centralizace. Do týmu správy ohrožených pohledávek je doporučeno začlenění podpůrné a kontrolní činnosti, kterou dosud vykonával separovaný tým. Příprava dat, které útvar mimo jiné vypracovával, se částečně duplikuje s procesy, které vykonávají jiné týmy. Výsledkem bude úspora nákladů v podobě pěti pracovních míst.

9 DIGITALIZACE

Jako hlavní nedostatky, které brzdí procesy spojené se správou úvěrů pro korporátní a institucionální klientelu, byly shledány zastaralé systémy používané v bance a nedostatečné využití digitalizace. Obnova hlavních účetních a transakčních systému je náročný proces a je na strategickém rozhodnutí banky. Ale drobné a nenáročné zlepšení v oblasti digitalizace mohou přinést poměrně rychle a bez velkých investic zlepšení v oblasti komfortu, spolehlivosti, rychlosti a následné úspory nákladů na pracovní síly.

Banka disponuje dvěma účetními systémy. V jednom jsou vedeny účty retailových klientů a podniků malých a středně velkých. Systém výkonně zpracovává standardizované produkty, nedovoluje však odchylky od standardu. Automatizace zúčtování je na vysoké úrovni. Jednoduché úvěry pro fyzické osoby, domácnosti, podnikatele, malé a většinu středních podniků jsou dnes v bance z velké části automatizované až zcela robotizované.

Druhý systém slouží k evidenci účtů a zúčtování produktů korporátní a institucionální klientely. Vysoká variabilita, kterou umožňuje, je vykoupena absencí automatizace. Je na rozhodnutí top managementu banky, zda investovat do modifikace stávajícího systému, nebo financovat vývoj systému zcela nového.

Definice hlavních problémů

- Nepřehlednost – neexistuje zde žádný propracovaný a přehledný nástroj, který by umožnil komplexně a rychle zmapovat úvěrový případ a poskytl požadované informace o úvěrové angažovanosti, o typu úvěru, jeho struktuře, o fázi, ve které se právě nachází, o nutných krocích, které je třeba udělat a kdy. Je na každém pracovníkovi, aby sám evidoval vhodným způsobem přehled o svěřených případech, a evidenci úkolů, které jsou v průběhu životnosti úvěru potřeba provést a jak tuto evidenci následně sdílí se svými zástupci.
- Absence centrální elektronické evidence smluvní dokumentace – všechny dokumenty se tisknou, skladují, archivují, a to dokonce v každém zúčastněném útvaru (na procesu participuje 2-5 útvarů). Již předávání dokumentů mezi útvary

bývá problém z důvodu jejich velikosti a množství, z důvodu opomenutí, někdy i neochoty.

- Existence mnoha dílčích jednoúčelových aplikací. Procesně na sebe nenasazují, v současnosti neexistuje ani propojení s možností přenosu výstupů mezi těmito fragmentovanými nástroji. To nahrazují manuální vstupy pracovníků back office, spojené s rizikem opomenutí.
- Nedostatečná komunikace – předávání nezbytných informací mezi útvary je založena jen na komunikaci mezi pracovníky angažovaných útvarů, která ale často selhává. Front office připravuje kroky, které se pracovník v zázemí dozví až v okamžiku, kdy je má realizovat.

Návrh řešení:

Vytvoření jednoduché, logické a přehledné aplikace, která bude dostupná pro všechny zúčastněné útvary. Aplikace umožní sestavení a zadání údajů i k těm nejsložitějším úvěrovým případům tak, aby poskytovala rychlý a komplexní přehled o případu.

Aplikace bude částečně sloužit i jako databáze smluvní dokumentace. Front office vloží do aplikace veškeré uzavřené smlouvy a průběžně bude vkládat nová data dle výsledků jednání s klientem, včetně případných komentářů. Pracovníci back office tak budou mít včasné informace o dalším vývoji. Dokumentace tak bude uložena centrálně, stále dostupná všem a z jakéhokoliv místa, bez nutnosti tisku.

Pracovník útvaru back office zadá data o úvěru dle jeho struktury, technické parametry, data propojí s kalendářem, který bude následně uživatelům avizovat potřebné kroky. Vhodným nastavením sdílené schránky budou avíza k zaúčtování dostupná i zastupujícím kolegům. Přehledy a data tak budou dostupné v aktuální podobě všem po celou dobu trvání úvěru, odpadne řada dotazování.

Aplikace bude propojena se dalšími zdroji:

- externími – Centrální databází úvěrů spravovanou ČNB, obchodním rejstříkem, insolvenčním rejstříkem, katastrem nemovitostí, rejstříkem zástav vedeným českou notářskou komorou

- interními – již existujícími aplikacemi banky

Údaje o zajištění úvěru

Aplikace bude obsahovat seznam všech existujících typů zástav. Pracovník zvolí relevantní typy zástav dle konkrétního případu a zadá data o trvání zástavy. Aplikace napoví, které dokumenty je k danému typu třeba doložit a zároveň tento dokument umožní i vložit v elektronické podobě. U každého úvěru tak bude dobře přehledné, které dokumenty je ještě třeba získat, aby zástava byla platná. Dojde k dalšímu snížení operačního rizika.

Elektronickým napojením na katastr nemovitostí, rejstřík zástav a obchodní rejstřík dojde k automatickému získání části dokumentů.

Evidence podmínek čerpání:

Pracovník back office je mj. povinen kontrolovat splnění podmínek nutných pro první, respektive další čerpání úvěru. Aplikace umožní rychlý přehled a zároveň umožní vložit data o proběhlé kontrole pro případnou kontrolu či audit.

Rozdíly v přístupu banky k různým typům klientů a poskytovaným úvěrům jsou na místě a nelze je odstranit. Drobné úvěry jsou automatizovány a zásah uživatele ze strany banky, při dobré platební morálce klienta, není potřeba, nebo je minimální.

Na druhé straně bez individuálního přístupu ke korporátním klientům a jejich potřebám, bez budování vztahu mezi klientem a bankou, by banka v současné konkurenci na trhu neuspěla. Můžeme konstatovat, že v posledních letech banka vyvinula řadu nástrojů, které usnadnily provádění dílčích procesů převážně spojených s hodnocením a schválením úvěrové angažovanosti. Počet těchto aplikací se znásobil, ale chybí jejich návaznost a propojení, které nahrazují manuální vstupy pracovníků back office. Samotný

proces následné správy úvěrů neprošel v posledních letech žádnou modifikací a je prováděna zcela manuálně. S tím je spojeno vysoké operační riziko. Čím nižší je propracovanost a provázanost systémů, tím vyšší jsou nároky na pracovníky.

Požadavek na vývoj nové aplikace pro evidenci a správu úvěru přinese z velké části řešení pro výše definované hlavní problémy:

- Nabídne komplexní a rychlou orientaci kompetentním pracovníkům i jejich zástupcům
- Zároveň odpadne část dotazování na současný stav
- Přestože aplikace nebude provázána s hlavním účetním systémem banky a nezajistí tak samotné účtování, vygenerováním avíza k termínovaným úkolům, se zvýší spolehlivost a sníží operační riziko
- Uvolní určitou kapacitu pracovníků
- Vhodným nastavením sdílených schránek, do kterých budou avíza doručena, se zajistí i zastupitelnost

Aplikace zároveň bude sloužit jako centrální uložení veškeré smluvní dokumentace, odpadne nutnost tisku. Smlouvy tak budou bezpečně elektronicky uloženy na jednom místě, dostupné jen autorizovaným osobám. Částečně se tak sníží riziko úniku dat. Značně se sníží náklady na tisk, uskladnění a archivaci dokumentů. Včasným vložením dodatků do aplikace dojde k včasnému informování všech kompetentních pracovníků o připravovaných změnách. Částečně se tak odstraní problémy s komunikací.

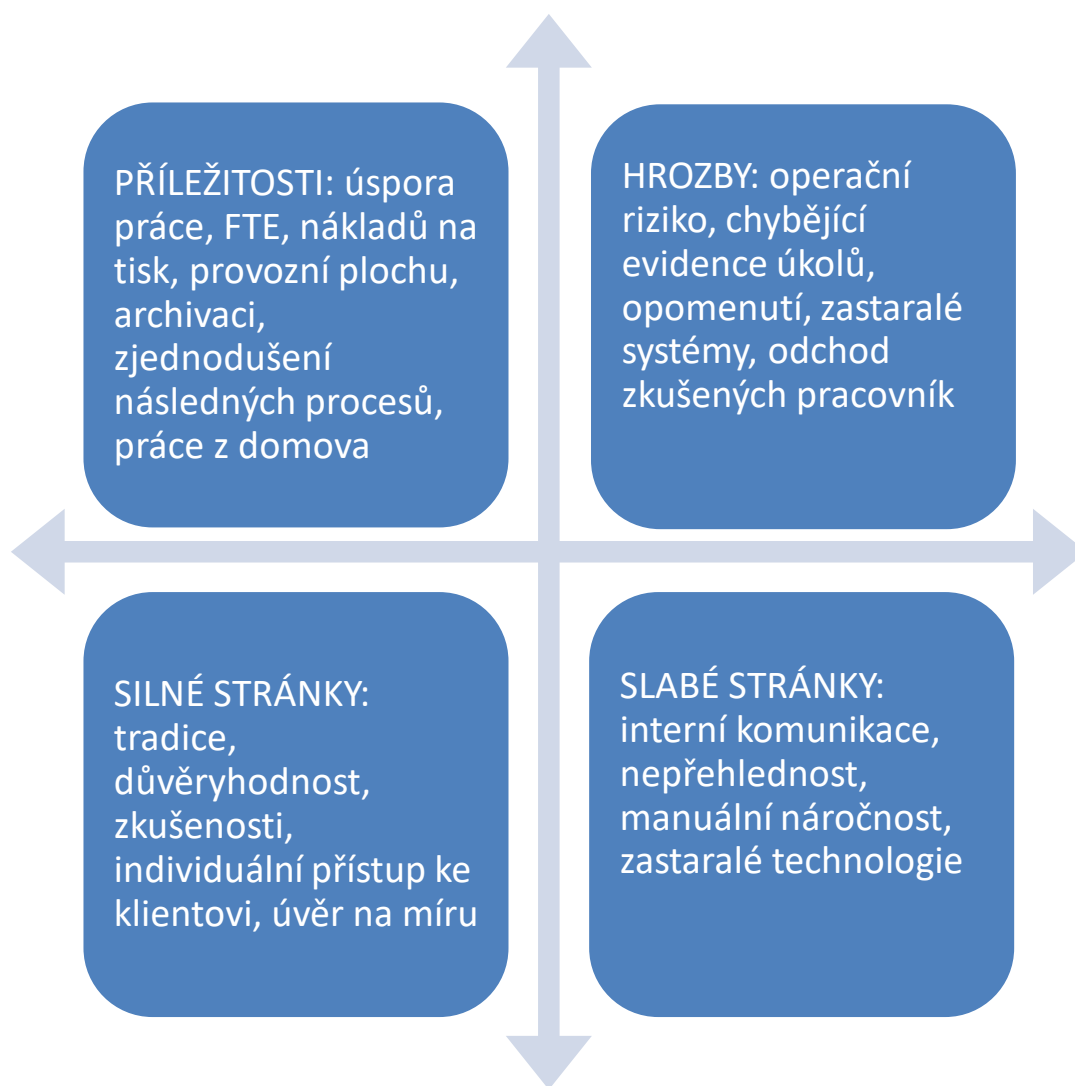
Evidence zástav je dnes zcela oddělená od zástavních smluv, což ji činí značně nepřehlednou. V daném množství případů a delších prodlev mezi schválením, potvrzením a zapsáním zástavního práva kompetentními úřady, je zcela na místě vytvořit ucelený přehled nad zajištěním úvěrů, s možností ukládání potřebné dokumentace. Dojde tak k dalšímu snížení operačního rizika v oblasti zajištění úvěrů.

Existence nové aplikace, která bude zároveň plnit funkci databáze dokumentace, přinese přehlednost a strukturovanost. Avizováním potřebných úkonů uživateli se značně sníží riziko opomenutí. Všichni zúčastnění získají přehled o aktuálním stavu. Aplikace ošetří

i oblasti, které nebyly dosud řešeny – jako kompletní evidence zástav a s nimi souvisejícími dokumenty, evidenci kontrol plnění podmínek čerpání.

V případě zpětných kontrol budou všechny podklady přehledné a snadno dohledatelné z jednoho místa. Elektronická evidence odstraní náklady na tisk, úschovu, archivaci a skartaci. Aplikace bude dostupná i při vzdáleném připojení, což ocení nejen pracovníci při jednání s klientem, ale ostatním umožní i práci z domova.

Schéma 2: SWOT analýza

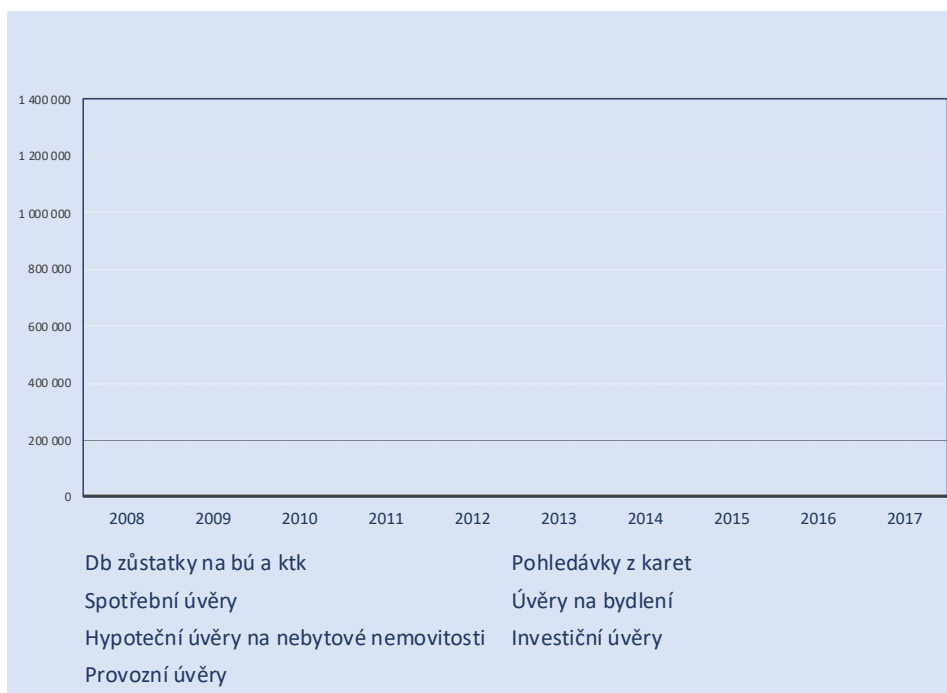
Zdroj⁵⁹

⁵⁹ Vlastní zpracování

10 ÚVĚROVÁ STATISTIKA

Graf a tabulka č. 1 shrnují vývoj objemu úvěrů poskytnutých obchodními bankami nebo pobočkami zahraničních bank působících na území České republiky, členěné podle druhového a účelového hlediska. Stavů úvěrů jsou platné k 31. prosinci daného roku v milionech CZK. Představují konečné zůstatky úvěrových účtů klientů (počáteční zůstatky plus čerpání nových úvěrů minus splátky dříve poskytnutých úvěrů). Zdroj dat poskytuje Česká národní banka s měsíční periodicitou. Hodnoty nejsou kompenzovány o opravné položky. Úvěry byly poskytnuty v CZK nebo cizí měně.

Graf 2: Poskytnuté úvěry obchodními bankami podle druhového hlediska

v mil. CZK

Zdroj⁶⁰

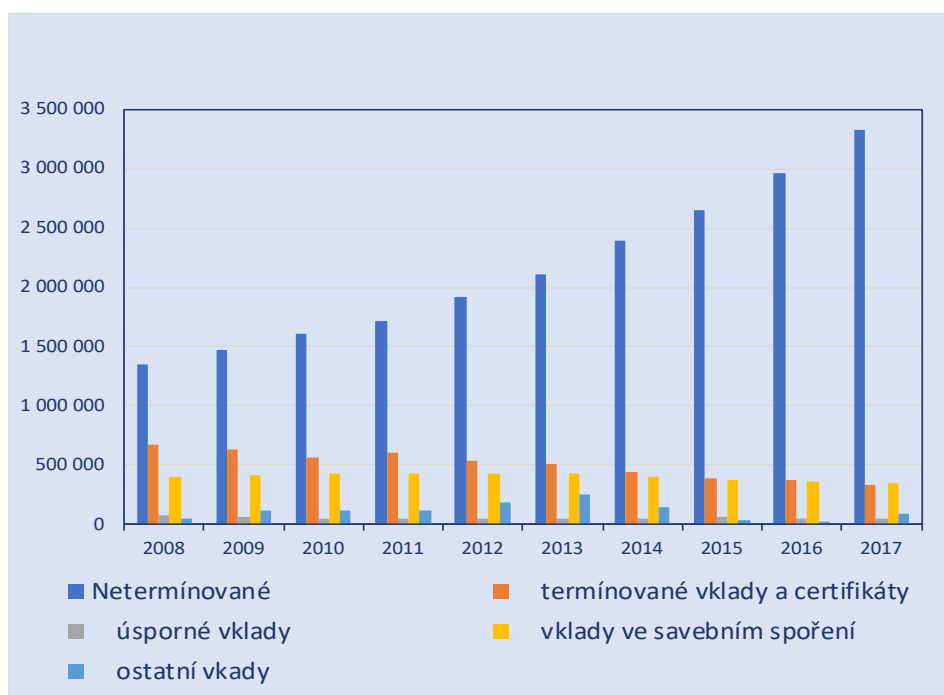
Největší objem úvěrů, které obchodní banky poskytují svým klientům, jsou určeny na financování bydlení. Ve sledovaném období objem meziročně stoupá v průměru o šest procentních bodů. Dynamika nárůstu se zvyšuje od roku 2015. Rok 2016 přinesl

⁶⁰ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Statistické řady: úvěry* [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=AABBA&p_lang=CS

legislativní změny v oblasti hypoték, kterým předcházel skokový nárůst počtu žádostí o poskytnutí hypotéku. Zavedení zákona o spotřebitelských úvěrech se promítlo i do postupů poskytování hypotečních úvěrů, které má nyní přísnější pravidla. Mírně rostou i úrokové sazby hypoték, přesto zájem o hypoteční úvěry zatím neklesá.

Druhý nejvyšší objem poskytovaných úvěrů obchodními bankami představují investiční úvěry. Jedná se o dlouhodobé úvěry poskytované firmám. Křivka vývoje zaznamenává pokles v letech 2009, 2010 a poté opět dochází k pozvolnému nárůstu. Je patrné, že firmy v české republice – na rozdíl od domácností – reagovaly na ekonomickou krizi v tomto období zvýšenou obezřetností projevující se i poklesem zájmu o úvěry.

Graf 3: Přijaté vklady podle druhu

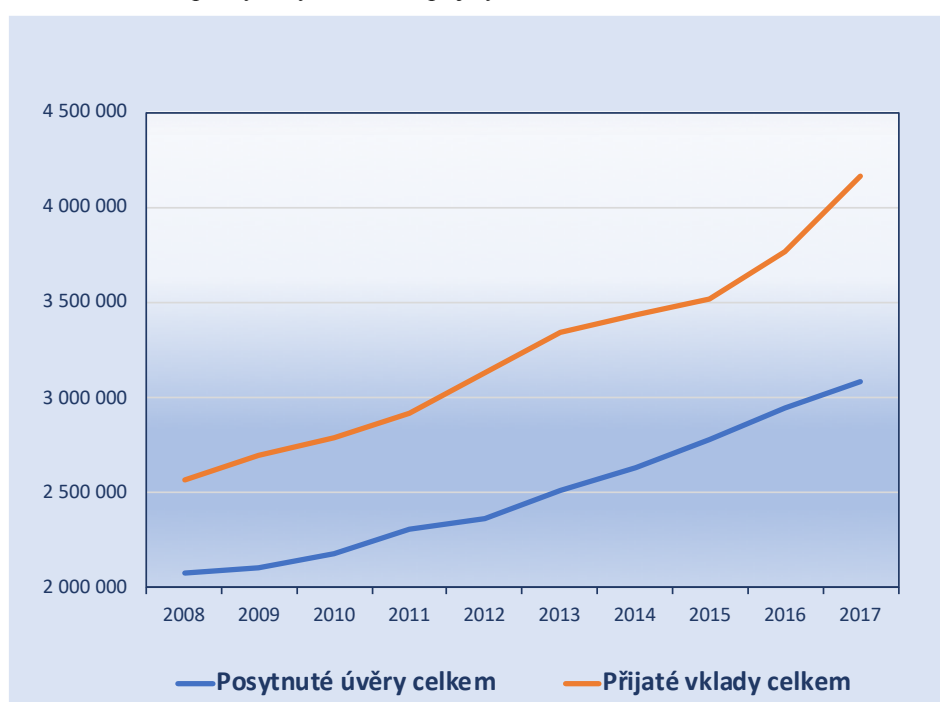
v mil. CZK

Zdroj⁶¹

⁶¹ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Statistické řady: úvěry* [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=AABBA&p_lang=CS

Naopak přehled o stavu a struktuře celkových vkladů a ostatních úvěrů přijatých od klientů (včetně vládních institucí) obchodními bankami v členění podle hlavních typů vkladových produktů poskytují tabulka 2 a graf 2. Netermínované vklady jsou uvedeny včetně vkladů na běžných účtech a kontokorentních účtech. Výrazný je nárůst vkladů prostřednictvím netermínovaných vkladů, který činí v průměru za sledované období 10,5 p. b. Stav vkladů v podobě termínovaných vkladů má naopak výrazně klesající tendenci.

Graf 4: Poměr poskytnutých úvěrů a přijatých vkladů obchodními bankami

v mil. CZK

Zdroj⁶²

⁶² ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Statistické řady: úvěry* [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.STROM_DRILL?p_strid=AABBA&p_lang=CS

Tabulka 1: Úvěry poskytované obchodními bankami podle druhového hlediska

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Db zůstatky na bů a ktk	161 050	148 245	141 053	143 313	142 854	143 612	148 154	150 916	156 521	174 770
Pohledávky z karet	15 980	18 303	26 771	27 328	27 946	26 706	24 941	30 344	26 605	23 526
Spotřební úvěry	145 865	159 473	163 383	159 361	157 339	160 262	161 375	172 240	187 260	201 013
Úvěry na bydlení	715 080	795 715	831 837	853 908	886 235	921 665	971 355	1 038 551	1 121 512	1 215 211
Hypoteční úvěry na nebytové nemovitosti	49 977	78 967	82 496	114 803	116 633	120 190	120 679	117 851	107 473	98 998
Investiční úvěry	522 318	492 033	501 259	554 397	577 516	585 442	619 572	697 235	765 229	803 919
Provozní úvěry	465 417	409 353	427 941	451 198	451 523	556 444	588 804	575 240	585 783	568 055
Celkem	2 075 687	2 102 089	2 174 740	2 304 308	2 360 046	2 514 321	2 634 880	2 782 377	2 950 383	3 085 492

V mil. CZK

Zdroj: ČNB, online, cit. 2018-12-21

Tabulka 2: Vklady přijaté obchodními bankami podle druhového hlediska

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Netermínované	1 355 015	1 473 826	1 611 503	1 715 328	1 919 724	2 108 874	2 391 442	2 656 552	2 959 785	3 332 713
Termínované	1 211 901	1 224 410	1 176 599	1 198 626	1 207 858	1 231 192	1 043 689	864 160	807 428	836 420
z toho:										
termínované vklady a certifikáty	679 910	626 224	570 781	602 851	537 607	504 455	447 294	393 110	374 005	340 710
úsporné vklady	79 614	66 693	55 947	48 681	48 405	51 221	47 245	57 551	54 887	47 328
vklady ve sávebním spoření	400 640	414 800	429 827	433 152	432 955	425 591	408 677	378 781	355 335	350 913
ostatní vklady	51 737	116 693	120 044	113 942	188 891	249 925	140 473	34 718	23 201	97 469
Celkem	2 566 916	2 698 236	2 788 102	2 913 954	3 127 582	3 340 066	3 435 131	3 520 712	3 767 213	4 169 133

V mil. CZK

Zdroj: ČNB, online, cit. 2018-12-21

ZÁVĚR

Cílem každé obchodní banky je dosáhnout maximálního zisku a mít přitom pod kontrolou všechna rizika, která ji ohrožují. Poskytování úvěrů je jednou ze základních a nejdůležitějších činností každé komerční banky. Na jedné straně přináší bance zisk, který může být vyšší než přínos z ostatních činností, na druhé straně jde o činnost, kterou provází nejvyšší riziko ztrát. Banka tak hledá svou přijatelnou míru rizika mezi maximalizací zisku i za cenu rizik a minimalizací rizikových faktorů s vědomím nízké výnosnosti aktiv. Úvěrová strategie banky stanovuje základní cíle banky v úvěrové oblasti a definici přijatelného rizika.

Nabídka poskytovaných typů úvěrů se v posledních letech rozšířila. Na trhu lze nalézt úvěrové produkty pro téměř každou situaci, ve které se může ocitnout fyzická i právnická osoba. Banky také využívají v rámci platné legislativy účinné nástroje, které mají za cíl zajistit řádný návrat investovaných prostředků zpět do banky v případě, kdy selžou všechny běžné prostředky, kterými dlužník může splnit své závazky z úvěru. Pak se banka pokusí uspokojit svou pohledávku z realizace zastaveného majetku.

Dohled nad českým bankovním sektorem vykonává Česká národní banka, která reguluje bankovní postupy stanovením kritérií, které jsou banky povinny dodržovat. Tím jsou zejména povinné minimální rezervy, pravidla likvidity, limity úvěrové angažovanosti a kapitálová přiměřenost. Centrální banka také vydává řadu doporučení, banky je většinou považují za závazné. Díky konzervativnímu přístupu České národní banky a dohledu, který nad bankovním sektorem vykonává, jsou české banky stabilní. Za kontrolu poskytovatelů spotřebitelských úvěrů nebankovními institucemi byla dříve odpovědná Česká obchodní inspekce, v současnosti ji vykonává také Česká národní banka. Ta je oprávněná vydávat příslušné licence a udělovat pokuty za nelegální poskytování úvěrů. Byla zrušena možnost řešit spory arbitrážemi prostřednictvím rozhodců. Nově tyto spory rozhodují výhradně soudy.

Úkolem praktické části bakalářské práce bylo zmapování interních postupů úvěrového procesu ve vybrané velké tradiční bance se zaměřením na segment korporátních klientů, analýza a hodnocení následného procesu správy úvěrů, odhalení případných zbytečných

či duplicitních úkonů, návrh procesních a organizačních zlepšení, jejich komparace a následná doporučení.

Úvěry pro velké podniky a instituce jsou charakteristické vysokou výší poskytovaných prostředků a individuálním přístupem ke klientovi. Nabízený úvěr je sestaven v maximální míře dle potřeb klienta, avšak vždy za dodržení stanovených úvěrových pravidel banky. V těchto případech je každá úvěrová smlouva zcela individuální, přizpůsobená konkrétním požadavkům klienta a jeho podmínkám. Z pohledu banky pak takový produkt vyžaduje vysokou míru odbornosti a manuálního zpracování. Nestandardnost úvěrových případů do značné míry omezuje automatizaci procesů spojených s poskytnutím úvěru a zejména jeho následnou správou. Tím se tyto procesy výrazně odlišují od ostatních segmentů banky, kde jsou produkty typizované a jejich zpracování umožňuje vysokou míru automatizace. Manuální zpracování s sebou také nese vyšší operační riziko.

V korporátní a institucionální sféře je kladen vysoký důraz na dobrý kontakt vztahových pracovníků banky s klientem, a to minimálně po celou dobu trvání úvěru. Před podpisem úvěrové smlouvy úvěroví experti vypracovávají důkladnou analýzu historie klienta, jeho současné ekonomické situace i výhledů do budoucna. Analýza má odhalit všechna rizika s ohledem na možnosti splacení úvěru. Důležitá je i analýza postavení klienta na trhu a jeho konkurence. Podepsáním smluvní dokumentace pak úvěr přechází do správy útvaru, který vytváří zázemí obchodním místům, a s určitou spoluúčastí dalších útvarů banky je zodpovědný za následnou správu úvěru po celou jeho další životnost.

Útvar administrace úvěrů může být centralizovaný nebo decentralizovaný. Výhody centralizace jsou vysoká specializace, odbornost pracovníků a efektivita. Nevýhodou je, že pracovníci nejsou součástí obchodních útvarů, nemají tak vždy kompletní informace a neznají souvislosti. Jsou závislí na předávání informací z obchodních míst.

Doporučeným řešením, které bude v určité míře kombinovat výhody obou výše popsanych variant, je kombinace centralizace i decentralizace. Zároveň z existujících tří útvarů správy úvěrů bude vyčleněna oblast specializovaného financování. Správa těchto komplexních typů úvěrů bude začleněna přímo do organizační struktury útvarů specializovaného financování. Procesně je správa specializovaného financování odlišná

a v těchto případech, kdy se jedná o v podstatě konstantní spolupráci banky s klientem po významně delší časové období než u standardních korporátních úvěrů, je preferována užší spolupráce mezi dosud oddělenými útvary. Přínosem bude mimo jiné znalost poměrů a průběžné sdílení informací. Začlenění pracovníků správy a zpracování specializovaných případů přinese menší operační riziko vyplývající z neinformování. Zanedbatelný není ani přínos v podobě úspory nákladů na tisk a také skladové prostory a archivaci. Dosud bylo nutné evidovat obsáhlou dokumentaci na dvou místech.

Naopak u korporátních úvěrů je doporučeno ponechat stávající rozdělení do tří regionálních center. Nedoporučuje se začlenění útvaru administrace úvěrů do obchodních míst, naopak doporučeno je zachování separace mezi obchodním místem a následnou správou. Důvodem je zajištění nezávislé kontroly, kterou správa úvěrů provádí, nad obchody hmotně zainteresovaných pracovníků poboček. Doporučena je však úprava dělení portfolia s ohledem na tři regiony. Toto celkem logické členění v současné době z historických důvodů nefunguje.

Dalším doporučením je také zavést úplnou centralizaci správy ohrožených pohledávek. Díky konzervativnímu přístupu a vyvážené úvěrové strategii, není v současné době počet ohrožených pohledávek vysoký. Z důvodu specifického zpracování těchto případů spolu s nízkou četností je výhodná úplná centralizace. Do týmu správy ohrožených pohledávek je doporučeno začlenění podpůrné a kontrolní činnosti, kterou dosud vykonával separovaný tým. Příprava dat, které útvar mimo jiné vypracovával, se částečně duplikuje s procesy, které vykonávají jiné týmy. Výsledkem bude úspora nákladů na pracovních místech.

Jako hlavní nedostatky, které brzdí procesy spojené se správou úvěrů pro korporátní a institucionální klientelu, byly shledány zastaralé systémy používané v bance a nedostatečné využití digitalizace. Obnova hlavních účetních a transakčních systému je náročný proces a je na strategickém rozhodnutí banky. Ale drobné a nenáročné zlepšení v oblasti digitalizace mohou přinést poměrně rychle a bez velkých investic zlepšení v oblasti komfortu, spolehlivosti, rychlosti a následné úspory nákladů na pracovní síly.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

HOLEYŠOVSKÝ Milan. *Zástavní právo, ručení, bankovní záruka a ostatní zajišťovací prostředky v podnikatelské, bankovní a právní praxi*. Praha: Newsletter, 1994. ISBN 80-901779-2-1.

JÍLEK, J. *Finance v globální ekonomice I: Peníze a platební styk*. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-3893-2.

KANTNEROVÁ L. *Základy bankovníctví: Teorie a praxe*. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-595-4.

KINDL M. *Zajištění a utvrzení dluhů*. Praha: C. H. Beck, 2016. ISBN 978-80-7400-291-5.

MARVANOVÁ M., M. HOUDA a kolektiv. *Platební styk: Platební a zajišťovací instrumenty ve vnitřním a zahraničním obchodě*. 2. vyd. Brno: Econ, 1994. ISBN 80-901627-0-3

MEJSTRÍK M., M. PEČENÁ a P. TEPLÝ. *Bankovníctví v teorii a praxi: Banking in theory and practice*. Praha: Karolinum, 2014. ISBN 978-80-246-2870-7.

PAVELKA F., D. BARDOVÁ a R. OPLTOVÁ. *Úvěrové obchody*. Praha: Bankovní institut vysoká škola, 2001. ISBN 80-7265-037-8.

RADOVÁ, J., P. DVOŘÁK a J. MÁLEK, *Finanční matematika pro každého*. 8. vyd. Praha: Grada, 2013. ISBN 978-80-247-4831-3.

REVENDA, Z., M. MANDEL, J. KODERA, P. MUSÍLEK a P. DVOŘÁK, *Peněžní ekonomie a bankovníctví*. 5. vyd. Praha: Management Press, 2012. ISBN 978-80-7261-240-6.

ŠÍMA, A., M. SUK. *Základy práva pro střední a vyšší odborné školy*. 14. vyd. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-583-1.

VEJVODOVÁ H., J. KOPŘIVA. *Právo I: Finanční právo*. 12. vyd. Brno: CERM, 2008. ISBN 978-80-214-3730-2.

ZEMAN V., T. MELUZÍN. *Bankovníctví: 1. díl*. 2. vyd. Brno: CERM, 2008. ISBN 978-80-214-3580-3.

ZEMAN V. *Bankovníctví: 2. díl*. 2. vyd. Brno: CERM, 2008. ISBN 978-80-214-3581-0.

Seznam použitých internetových zdrojů

Bankovníctví, finance – Studium [online]. [cit. 2018-12-13]. Dostupné z: http://bankovnictvi-finance.studentske.eu/2008/04/14-zsady-rizika-vrovch-obchod_27.html.

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Statistické řady: úvěry* [online]. [cit. 2018-12-21]. Dostupné z <https://www.cnb.cz/cnb/>

Zákon č. 21/1992 Sb. ze dne 20. prosince 1991 o bankách. In: Sbíрка zákonů České republiky. 1992, částka 5. Dostupné z <http://www.sagit.cz/info/uz.asp?cd=5&typ=r&det=&levelid=308655>.

GREGOROVÁ, Š. *Ochrana spotřebitele v rámci nového zákona o spotřebitelském úvěru* [online]. [cit. 2018-12-13]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-spotrebitele-v-ramci-noveho-zakona-o-spotrebitelskem-uveru-104430.html>.

Spotřebitelský úvěr [online]. [cit. 2018-12-17]. Dostupné z https://cs.wikipedia.org/wiki/Spotřebitelský_úvěr.

Zákon o spotřebitelském úvěru [online]. [cit. 2018-12-17]. Dostupné z: <http://realitytrade.cz/aktuality/zakon-o-spotrebitelskem-uveru-bude-ucinny-od-1-prosince-2016>.

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam obrázků

Schéma 1: Základní kroky úvěrového procesu	35
Schéma 2: Organizační schéma.....	42
Schéma 3: Organizační struktura – současnost	43
Schéma 4: Organizační struktura – centralizace.....	45
Schéma 5: Organizační struktura – decentralizace	46
Schéma 6: Organizační struktura – doporučená varianta.....	46
Schéma 7: SWOT analýza	53

Seznam tabulek

Tabulka 1: Úvěry poskytované obchodními bankami podle druhového hlediska	57
Tabulka 2: Vklady přijaté obchodními bankami podle druhového hlediska	57

Seznam grafů

Graf 1: Diagram úvěrového procesu.....	38
Graf 2: Poskytnuté úvěry obchodními bankami podle druhového hlediska	54
Graf 3: Přijaté vklady podle druhu	55
Graf 4: Poměr poskytnutých úvěrů a přijatých vkladů obchodními bankami	56

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Marcela Majerová

Obor: Evropská hospodářskoprávní studia

Forma studia: kombinované

Název práce: Bankovní úvěrové obchody a jejich zajištění

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh:⁶³ 52

Celkový počet stran příloh:⁶⁴ 0

Počet titulů českých použitých zdrojů: 13

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: Ing. Štefan Toth

⁶³ zahrnuje počet stran od úvodu po závěr práce (seznamy použitých zdrojů již nepočítáme)

⁶⁴ zahrnuje celkový počet jednotlivých stran příloh